

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 28. oktober 1966

Štev. 43 (1274)

Volja do varčevanja

odpira pot v lepšo bodočnost

Svetovni dan varčevanja, ki ga vsako leto obhajamo 31. oktobra, je gotovo najbolj primerna priložnost, da se nekoliko resneje bavimo s pomenu in namenom varčevanja.

Tukaj bi seveda lahko na dolgo in široko razpravljali o tem, kakšne so možnosti in kajna so dejanska prizadevanja države, da bi v svoji gospodarski politiki uveljavila načela varčnosti. Lahko bi naštevati dolgo vrsto primerov očitnega razsipanja javnih sredstev, kakor bi lahko govorili o proračunu sedanje OVP-jevske vlade, ki boče varčevati zlasti na račun tistih plasti prebivalstva, katerih dohodki komaj zadostujejo za nujne življenjske potrebe. Varčevanje, kot ga prakticira država odnosi njena vlada, pa ni ravno najbolj vzorno, zato bočemo o pomenu in namenu varčevanja raje govoriti na primeru posameznega človeka.

Že v naravi človeka je, da stremi za stalnim izboljšanjem svojih življenjskih razmer. To je razumljivo in pravilno, čeprav ne smemo pri tem pozabiti, da se mora tudi izboljševanje življenjskih pogojev posameznika odvijati v določenih mejah. Kakor je zgrešeno in nesodobno nazarjevanje tistih, ki pravijo, da sta televizor in avtomobil danes nepotrebno »razkošje«, ker takega »luksusa« tudi naši predniki niso poznali, tako pa si moramo hkrati biti na jasnem, da koraka iz preteklosti v sedanost ni mogoče napraviti čez noč. Če se enkrat vzamemo za primer televizor ali avtomobil, potem vemo, da si takih stvari ne moremo nabaviti v trenutku, ko si jih zaželimo; najprej moramo poskerbeti za potrebni denar in šele potem, ko bomo ugotovili, da nimamo drugih bolj nujnih potreb, se bomo odločili za nakup.

S tem pa smo tudi že pri bistvu današnjega razmišljanja: kje in kako bomo dobili sredstva, s katerimi nameravamo svoje življenjske razmere prilagoditi potrebam časa? Brez pretiravanja lahko rečemo, da bo do teh sredstev vsak izmed nas prišel le po poti varčevanja. Ali bo sproti spravljali odvišni denar in polagoma zbral potrebni znesek, ali pa bo najel posojilo in ga pozneje odplačeval; v enem in drugem primeru bo moral varčevati.

Toda varčevanje ni potrebno le tedaj, kadar si hočemo kaj nabaviti. V časih splošne blaginje preveč radi pozabljamo, da nihče — ne posameznik ne skupnost — ni varen pred krizami in drugimi preizkušnjami. Danes še lahko prihranimo kakšen šiling, ne vemo pa, če bomo to mogli tudi jutri. Zato je treba takrat, kadar nam gre razmeroma dobro, misliti tudi na čase, ko so prihranki lahko odločilnega pomena za nadaljnji obstoj.

Pri varčevanju so nam v pomoč domači denarni zavodi — hranilnice in posojilnice, ki že od nekdaj predstavljajo gospodarsko hrbtenico našega človeka. Vsak šiling, naložen pri domači HRANILNICI, se bogato obrestuje; hkrati pa iz hranilnih vlog raste kapital, iz katerega POSOJILNICA črpa sredstva za posojila svojim članom, kadar potrebuje pomoč skupnosti. Zavedajmo se te važne dvojne vloge naših kreditnih zadrug in ne pozabimo, da nam bodo mogle pomagati le toliko, kolikor bomo mi prispevali za njihovo kapitalno moč.

Če se bomo tega spominjali — ne samo ob Svetovnem dnevu varčevanja, marveč skozi celo leto — in v tem smislu ravnali, potem bomo kot posamezniki in kot skupnost spoznali pravilnost besed, ki smo jih zapisali v naslovu: volja do varčevanja odpira pot v lepšo bodočnost!

U TANT OB DNEVU ZDRUŽENIH NNARODOV:

Vztrajno je treba odpravljati ovire ki stojijo na poti miru in reda na svetu

Ob dnevu Združenih narodov, ki smo ga ta ponedeljek obhajali po vsem svetu, je glavni tajnik OZN U Tant naslovil na svetovno javnost posebno poslanico, v kateri je ugotovil, da so načela in cilji, podani v ustanovni listini svetovne organizacije, še daleč od tega, da postanejo stalne smernice in regulatorji mednarodnega življenja. »OZN se je porodila iz nemira in njena glavna vloga je, da se sprijema s problemi in krizami. Tisti, ki delajo v OZN, ne morejo pričakovati lahkih uspehov, mirnih časov in zgodovinskih čudežev. Čeprav si ni mogoče zamisliti novega uničenja miru in reda na svetu, je naša naloga, vztrajno odpravljati številne ovire, ki stojijo na poti miru in reda.«

V svoji poslanici je U Tant poudaril, da je treba dojeti dejstva sedanjega položaja na svetu, ko zadevamo na pomanjkanje zaupanja in obnavljanje politike sile, ki še naprej prevladuje v mednarodnih odnosih. Moramo se spoprijeti z velikimi nevarnostmi atomske oborožitve in z dejstvom, da je vojna v Vietnamu katastrofalna — ne

samo za vietnamsko ljudstvo, marveč je tudi stalna grožnja svetovnemu miru. Zato je treba za take in druge spore najti miroljubne rešitve.

U Tant je naglasil, da se moramo danes spoprijeti z gospodarsko in socialno realnostjo naše dobe, ki kljub prizadevanjem vlad in mednarodnih organizacij še daleč

Avstrijska narodnost — „izmišljotina“

Le nekaj dni pred avstrijskim državnim praznikom je v Celovcu zasedal kongres FPÖ, na katerem se je zbralo okoli 300 delegatov iz vseh predelov Avstrije. Izvolili so novo vodstvo s predsednikom Petrom na čelu ter razpravljali o bodoči politiki, ki jo bo vodila stranka.

Ob vsem dosedanjem nastrojenju, ki ga je kazala FPÖ, je njen celovški

kongres presenetil zlasti zato, ker je bilo poleg že starih in znanih izjav o nemstvu slišati iz ust zelo merodajnih predstavnikov stranke tudi mnogo bolj zmerne besede. Posebno bivši podpredsednik stranke poslanik dr. Gredler je resno svaril pred nevarnostjo nacionalizma in desničarskega ekstremizma ter rotil, da mora biti priznanje k avstrijski domovini vsaj tako iskreno kot k nemstvu. Pa tudi predsednik Peter se je izrekel proti šovinizmu in dejal, da je nacionalizem starega kova tisti, ki ovira evropsko združevanje.

Pač pa je tudi na tem kongresu prišlo do pogostih izrazov »stare« miselnosti. Tako je koroški predstavnik in novi podpredsednik stranke dr. Scrinzi veliko govoril o potrebi priznavanja k nemstvu. Zanikal je vsak nacionalni ekstremizem v Avstriji ter dejal, da tak obstoja samo onkraj Karavank v Ljubljani in v Italiji.

Poseben pečat pa so kongresu dali obrobni dogodki. Pristaši znanega ekstremista Burgerja so pred kongresnim prostorom delili letake, kjer je bilo med drugim rečeno, da avstrijska narodnost ni nič drugega kot navadna »izmišljotina«. Tako nazarjevanje, izpričano neposredno pred avstrijskim državnim praznikom, postavlja te ljudi pač v nekoliko čudno luč. Če pristojne oblasti ob vsem tem molčijo, se ni treba čuditi, da taka setev rodi tudi svoje sadove.

Spet posvetovanja glede Južne Tirolske

Zadnje nedeljo so bila spet posvetovanja o vprašanih Južne Tirolske. Tokrat so se v Salzburgu sestali avstrijski zunanji minister dr. Tončič, notranji minister dr. Hetzenauer, državni sekretar dr. Bobleter, deželni glavar Wallnöfer, številni državni in deželni predstavniki in južnotirolski deželni glavar dr. Magnago z vodilnimi funkcionarji južnotirolske ljudske stranke.

Minister dr. Tončič je podal pregled trenutnega stanja v južnotirolskem vprašanju, medtem ko je minister dr. Hetzenauer poročal o ukrepih, ki so jih avstrijske oblasti podvzele, da bi preprečile teroristično dejavnost. Obširno pa so razpravljali predvsem o obsegu avtonomije za Južno Tirolsko.

Nerešena vprašanja slovenske manjšine v Italiji spet na dnevnem redu zasedanja jugoslovansko-italijanskega odbora

V Rimu se je v začetku tega tedna sestala s svojim 13. zasedanju jugoslovansko-italijanski mešani odbor za izvajanje določil posebnega statuta londonskega sporazuma iz leta 1954. Naloga tega odbora je, da izdela predloge za reševanje posameznih problemov slovenske narodne skupine v Italiji oziroma italijanske narodne skupine v Jugoslaviji. Dnevni red sedanjega zasedanja obsega vrsto vprašanj, o katerih sta se obe delegaciji dogovorili že na pripravljalnem sestanku, ki je bil letos maja v Zagrebu.

Kakor je pred začetkom zasedanja izjavil vodja jugoslovanske delegacije Zvonko Perišič, je namen letošnjega zasedanja mešanega odbora v tem, da ugotovi, kako daleč je že uspelo urediti odprta vprašanja, ki jih vsebuje posebni statut londonskega sporazuma, hkrati pa naj omogoči, da bi nekatera teh vprašanj rešili ali vsaj pospešili njihovo reševanje.

Nedvomno sodi med glavna in najbolj pereča vprašanja, katerih rešitev pričakuje od letošnjega zasedanja slovenska narodna skupina v Italiji, problem šolstva. Tukaj gre zlasti za zahteve tržaških Slovencev po ustanovitvi strokovnih šol v slovenskem

jeziku, ker je bilo manjšinsko šolstvo vsled splošne šolske reforme močno okrnjeno; poleg tega pa so na šolskem področju ostala nerešena tudi še razna druga vprašanja. Prav tako pa spada med odprta vprašanja tudi uporaba slovenskega jezika v uradih in na sodišču ter določilo o dvojezičnih napisih, kar vse je bilo doslej urejeno zelo pomanjkljivo in le za majhen del ozemlja, kjer živijo Slovenci.

O vseh doslej nerešenih vprašanih je ob zasedanju mešanega odbora podal posebno izjavo tudi predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race, ki je ugotovil, da imajo Slovenci v Italiji glede izvajanja manjšinske zaščite mnogo upravičenih pritožb. »Kakor prav radi priznavamo, da se je v zadnjih letih za nas marsikaj spremenilo na bolje v družbenem, političnem in človeškem smislu, tako moramo tem ugotovitvam takoj dodati, da je uveljavljanje zaščitnih določil posebnega statuta skrajno počasno ali celo v zastoju.«

Zato Slovenci od sedanjega zasedanja upravičeno pričakujejo sklepe, ki bi pospešili konkretno izvajanje določil manjšinske zaščite.

Avstrijski državni praznik v znamenju utrjevanja državne zavesti

Prvič v zgodovini druge republike smo v sredo obhajali avstrijski državni praznik, ki je državljane Avstrije brez razlike političnega gledanja in svetovnonazorne opredelitve združil v skupni manifestaciji državne zavesti. Poleg slavnostnih zasedanj parlamenta in državnega zbora, zvezne vlade, deželnih zborov in vlad ter drugih ustanov so bile širom po državi najrazličnejše proslave in prireditve, poseben spomin pa je veljal tistim, ki so žrtvovali svoja življenja za svobodno, demokratično in neodvisno Avstrijo. Državnemu prazniku so veljale tudi vojaške parade, katerim je dajala posebno svečanost zaprisega mladih vojakov, kakor so bile proslave sploh v prvi vrsti namenjene mladini, ki je poklicana, da bo prevzela dedščino sedanje generacije in postala nositeljica avstrijske državne zavesti ter zvestobe domovini.

Ob državnem prazniku so vodilni predstavniki Avstrije naslovili na prebivalstvo posebne pozive, kjer so poudarili pomen tega praznika, ki ga obhajamo na dan, ko je Avstrija leta 1955 sklenila svojo trajno nevtralnost. Zvezni prezident Jonas je pozval na sodelovanje vseh Avstrijcev in v zvezi z nedavnimi procesi proti nacističnim zločincem ugotovil, da preteklosti ni mogoče premagati s tem, da jo ignoriramo, marveč le z odločno borbo za utrditev in ohranitev demokracije ter pravičnosti.

Za državni praznik so poslali čestitke tudi voditelji številnih držav iz vseh delov sveta.

ni spodbudna, ker skriva v sebi nevarnosti za bodočo stabilnost sveta.

Posebej je opozoril, da je treba upoštevati realnost OZN same, kajti načela in cilji, podani v ustanovni listini, so še daleč od tega, da postanejo stalne smernice in regu-

latorji mednarodnega življenja. Včlanjene države morajo v skladnosti in sodelovanju doseči, da bo postalo delo OZN uspešno za mir in za blaginjo človeštva. Če ne bodo vztrajali in odločni, potem javne zahteve in individualna prizadevanja za mir in pravičnost ne bodo prav nič zalegli.

Odpor proti vietnamski vojni

V Manili se je ameriški predsednik Johnson sestal z voditelji ostalih držav, ki sodelujejo v vietnamski vojni. Po dvodnevni razgovorih so objavili skupno poročilo, o katerem v ameriških krogih trdijo, da predstavlja »važen korak« naprej k pomiritvi v Vietnamu, v resnici pa rezultati teh posvetovanj ne pomenijo nič drugega kot odločenost Amerike ter njenih zaveznikov, da vojno še zaostrijo in jo nadaljujejo »do končne zmage«.

Predstavniki sedmih držav so na svoji konferenci v Manili namreč poudarili, da so pripravljani na postopen umik svojih čet iz Vietnamu le tedaj, če vietnamsko ljudstvo preneha s svojim osvobodilnim bojem. To z drugimi besedami pomeni, da je za ameriško vlado sprejemljiv le takšen mir, ki ga bodo diktirali iz Washingtona — namreč popolna podreditev ameriški politiki.

Kako drugi gledajo na take »cilje miru«, je predsednik Johnson dovolj jasno videl na svojem potovanju na konferenco v Manili. Povsod je prišlo do množičnih protiameriških demonstracij, pri katerih so odločno zahtevali umik ameriških čet

iz Vietnamu ter konec ameriškega vmešavanja v notranje zadeve drugih držav. Posebno v Manili je prišlo do hudih neredov, ko so tisoči demonstrantov zahtevali »Johnson, pojdi domov!«

Pri tem pa je treba posebej ugotoviti, da je do tako hladnega sprejema za predsednika Johnsona prišlo v državah, ki veljajo za najboljše zaveznice Amerike in katerih vlade poslušno izpolnjujejo povelja iz Washingtona. Danes ljudstva pač že dovolj zrelo presojajo, katera politika v resnici služi miru in svobodi, zato nočejo več verjeti tistim, ki o tem sicer lepo govorijo, v resnici pa z vojaškim nasiljem zatirajo svobodoljubne narode.

Za ublažitev mednarodne napetosti

Ob splošnem zanimanju mednarodne javnosti so prejšnji teden potekali v New Delhiju razgovori predsednice indijske vlade Indire Gandhi, predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita ter predsednika Združene arabske republike Abdela Naserja.

Voditelji treh izvenblokovskih držav so v izčrpnih pogovorih proučili mednarodni položaj ter izrazili globoko zaskrbljenost zaradi nespoštovanja načel miroljubnega sožitja ter načel OZN zaradi vmešavanja v notranje zadeve drugih držav ter nasprotovanja imperialističnih in neokolonialističnih sil stremljenjem narodov po svobodi in neodvisnosti, kar vse ogroža mir v svetu.

Na sestanku so sklenili vložiti skupne napore za krepitev nevezanih sil v prizadevanjih za ohranitev miru in varnosti v pogojih svobode in enakosti vseh držav. Posebej so obsodili vojno v Vietnamu ter zahtevali brezpogojno prenehanje bombardiranja Severnega Vietnamu, spoštovanje ženevskega sporazuma in umik vseh tujih čet, da bo vietnamsko ljudstvo lahko samo odločalo o svoji usodi.

MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO:

Polna liberalizacija

BLAGOVNE MENJAVE

Koncem septembra se je v Beogradu sestala avstrijsko-jugoslovanska mešana komisija, ki je proučevala probleme medsebojne blagovne izmenjave, ki so povzročili, da v zadnjih petih letih na tem področju sodelovanja niso bili doseženi pomembnejši uspehi in da je obseg blagovne izmenjave v glavnem stagniral. Istočasno je komisija proučevala tudi možnosti, ki jih za medsebojno blagovno izmenjavo Avstriji in Jugoslaviji odpira polnopravno članstvo Jugoslavije v GATT.

Nedavno doseženo polnopravno članstvo Jugoslavije v GATT je omogočilo, da so na posetovanih lahko ugodneje obravnavali vprašanje nadaljne blagovne izmenjave z Avstrijo. Mešana komisija je soglašala s tem, da se uveljavi polna liberalizacija jugoslovanskega izvoza v Avstrijo in da se istočasno omogoči tudi za avstrijsko blago najugodnejši izvoz v Jugoslavijo. Obe strani sta bili pri tem mnenja, da bo po tej poti mogoče znatno povečati medsebojno blagovno izmenjavo, istočasno pa tudi izboljšati strukturo blaga v prid industrijskih izdelkov višje faze obdelave.

V pristojnih krogih Avstrije in Jugoslavije menijo, da odpira nedavni v Beogradu podpisani sporazum tudi še nadaljne možnosti gospodarskega sodelovanja med obema državama. Zlasti poudarjajo, da so bili s tem izboljšani pogoji za hitrejšo razširitev industrijskega sodelovanja med obema državama.

Polna liberalizacija blagovne izmenjave med Avstrijo in Jugoslavijo bo nedvomno koristila obema državama. Njuni industriji se bosta lahko medseboj izpopolnjevali in kompletirali, prebivalstvo na obeh straneh meje pa bo po realizaciji zadnjega beogradskega sporazuma prišlo v položaj, da bo svoje osebne potrebe lahko ugodneje izpopolnjevalo s specialitetami ene ali druge države.

OD 1967 NAPREJ:

Zboljšana finančna moč občin

Dosedanji zakon o finančni izravnavi med državo, deželami in občinami je bil za dežele in občine zelo neugoden. Marsikatera občina z deleži od zneska davkov, ki jih je dobila dodeljene od države, ni mogla več shajati in izpolnjevati svojih komunalnih obveznosti.

Minuli teden so se po dolgotrajnih in od časa do časa zelo napetih pogajanjih predstavniki zveznih dežel in občin s finančnim ministrom sporazumeli za nov sistem finančne izravnave, ki bo uzakonjen in ki bo stopil v veljavo s 1. januarjem 1967 za dobo šestih let. S tem se bodo dohodki zveznih dežel in občin v prihodnjih šestih letih zvišali za okroglo 3 milijarde šilingov.

V podrobnem bo po novi finančni izravnavi država do leta 1972 postopoma odstopila zveznim deželam znesek davka na motorna vozila. V medkomunalni finančni izravnavi bo obrtni davek zamenjan z višjimi zneski iz davka na blagovni promet, kar bo v prvi vrsti koristilo gospodarsko šibkejšim občinam. Od davka na blagovni promet bo v bodoče odpadlo 23% na občine in 37% na zvezne dežele, doslej je na občine odpadlo le 18%, na zvezne dežele pa 34%. Od davka na mineralna olja bodo občine s 1. januarjem 1967 dobile 20%, od leta 1970 naprej pa 24%. Doslej so dobile le 10%. Delež zveznih dežel na dohodkih iz tega davka se bo zvišal od sedanjih 64 na 74%.

Zvišal se bo tudi prispevek države za gradnje šol. V ta namen bodo občine in zvezne dežele dobile prihodnje leto 50 milijonov šilingov, od leta 1969 naprej 75, od leta 1971 naprej pa 100 milijonov šilingov.

ELEKTRARNA BISTRICA V ROŽU:

Kmalu se bo pričel drugi „polčas“ gradnje

Ze v prihodnjih tednih bo ŐDK kljub zastoju, ki ga je v gradnji povzročilo lansko in letošnje neurje, pri elektrarni Bistrica v Rožu lahko pričela z drugim delom gradbenih del. Struga Drave bo pri elektrarni prevržena na levo skoki tri zapiralna vrata jez, katerega gradnjo v glavnem zaključujejo. Se v tej zimi bo sedanjo strugo Drave prekinil zadnji del mogočnega nasipa, ki se vleče izza Mute pod Svečami vzdolž desnega bregu v dolžini 2,4 km in ki bo pri jez 28 m visok.

Nasip je razen zadnjih 120 do 150 metrov dolžine že zgotovljen, proti Dravi je obložen z asfaltnim betonom, pronicanje vode skozi podtalje pa bo preprečeno z vbrizganim betonom. Beton vbrizgavajo tudi 47 metrov globoko pod sedanjo gladino Drave. Celotni nasip bo imel kubaturo 1,3 milijona kubičnih metrov, površina asfaltnega betona pa bo znašala 110.000 m², kar odgovarja 14 km asfaltirane ceste z 8 metrov širine.

Ta nasip in jez sta osrednja gradbišča elektrarne. Gradbišče za jez s 3 zapiralnimi vratmi in s strojnico za dva agregata je blizu 50 metrov visoko, od tega je polovica pod sedanjo gladino Drave. Prvi agregat bo pričel delati 1. aprila 1968, drugi pa 1. julija 1968. Tako bo prvi agregat pričel delati 25 mesecev po neposrednem pričetku gradnje elektrarne. Do tega časa bo urejena tudi obala v skupni dolžini 30 km, ki bo obdajala 15 km dolgo jezero s 4,8 km² površine, v katerem bo 50 milijonov kubičnih metrov vode.

Medtem pa gredo tudi že priprave za gradnjo elektrarne Rožek svojem zaključku nasproti. Vodopravna pogajanja se bodo pričela v novembru. Če bodo uspešno zaključena in če bo denar na razpolago, je pričakovati, da bo ŐDK z gradnjo lahko pričela že prihodnjo pomlad.

Kmetovalci Južne Koroške!

V nedeljo 6. novembra 1966 bomo volili poklicno zastopstvo v krajevnih kmečkih odborih, v okrajnih kmečkih zbornicah in v Kmetijski zbornici za Koroško.

Prihodnjih pet let, za katere bomo volili to zastopstvo, bo zahtevalo od nas vseh še resnejših naporov in prizadevanj, da se bomo v pogojih industrijske družbe in integracije lahko obdržali na svojih kmetijah. Zato pred odločitvijo, komu bomo pri teh volitvah zaupali svoj glas,

upoštevajmo:

● Čas, v katerega stopamo, zahteva močno in odločno zastopstvo južnokoroškega kmečkega prebivalstva v kmečkem poklicnem zastopstvu!

● To zastopstvo mora upoštevati dejstvo, da smo bili južnokoroški kmetje dolga desetletja vsestransko zapostavljeni, da smo zaradi tega gospodarsko zaostali in da nas skupina, ki ima v kmetijski zbornici premoč, še vedno zapostavlja!

● Kärntner Bauernbund, Freiheitliche Bauernschaft in Allgemeiner Bauernverband na svojih kandidatnih listah v Kmetijski zbornici za Koroško iz sodnih okrajev Pliberk, Dobrla vas, Železna Kapla, Borovlje, Rožek in Beljak ter z Gur nima j o n o b e n e g a kandidata na izglednem mestu!

● Kmetom iz teh območij pa po njihovem številu pripada v kmetijski zbornici ena četrtina, to je šest izvoljenih zastopnikov!

Ta resnica kaže, da hoče sedanja večina v Kmetijski zbornici za Koroško tudi v prihodnje zapostavljati južnokoroško kmečko prebivalstvo. Zato je potrebno, da

združimo svoje sile in glasove

in da ne glede na narodnost stopimo na skupno pot v krajevnih kmečkih odborih, v okrajnih kmečkih zbornicah in v kmetijski zbornici za Koroško, ker le tako bomo dosegli zastopstvo, ki nam pripada in ki ga potrebujemo.

Združimo se v

Skupnost južnokoroških kmetov

in zaupajmo svoj glas njenim kandidatom, ki so vsi iz naše srede, ki poznajo naše skrbi in težave in ki so vredni našega zaupanja.

Zaupajmo jim svoj glas, potem bomo

- v kmetijski zbornici močnejše zastopani,
- lažje kot doslej uveljavljali svoje zahteve in
- v večji meri deležni pomoči iz sredstev za pospeševanje kmetijstva!

Zato velja:

Južnokoroški kmetje volimo 6. novembra

Skupnost južnokoroških kmetov - Listo 4

Gospodarska policija odkriva škandal

ki v zgodovini druge republike nima primere

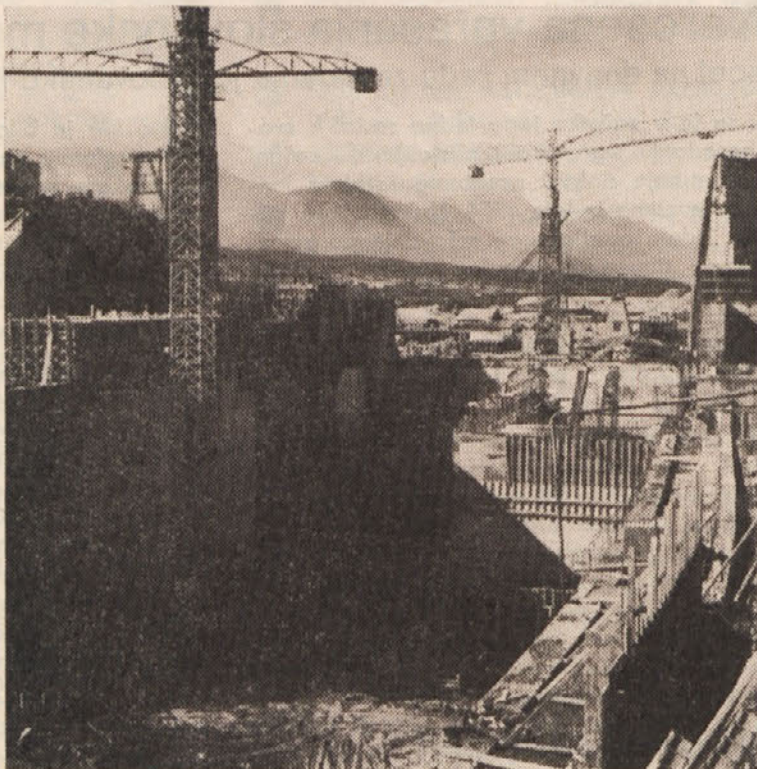
Sredi minulega tedna je pričela gospodarska policija javno odkrivati škandal, ki ga po svojem obsegu v gospodarstvu druge republike Avstrije še ne poznamo. Kakor se govori, je v ta škandal več ali manj zapletenih 400 do 600 gradbenih podjetij ter 2000 do 3000 uradnikov zvezne vlade, deželnih vlad in občin. Škoda, ki je bila s tem povzročena, cenijo na 200 milijonov šilingov.

V sredo minulega tedna je gospodarska policija mahoma po vsej državi aretirala 24 gradbenih podjetnikov in njihovih vodilnih uslužbencev in istočasno zaplenila njihovo korespondenco in blagajniška potrdila. Do ponedeljka tega tedna je bilo aretiranih nadaljnjih 16 oseb. Aretirani so osumljeni, da so se pri sestavljanju proračunov za izvedbo obsežnih gradbenih objektov povezali v prepovedane karteile in po tej poti na eni strani neodgovorno zviševali stroške gradnje in svoje zasluge, po drugi pa med seboj delili naročila gradenj

s strani zvezne in deželnih vlad ter občin. Pri tem so se posluževali širokopoteznega podkupovanja uradnikov ter večjih ali manjših goljufij.

Medtem ko ta teden tečejo preiskave proti nadaljnjim gradbenim podjetjem ter njihovim lastnikom in vodilnim uslužbencem naprej, so se pričele tudi preiskave proti številnim uradnikom na čelu s sekcijskim šefom v zveznem ministru za gradnje, dr. Aloisom Seidlom, ki je bil zadnja leta šef uprave cest.

Odkriti škandal je v javnosti dvignil veliko prahu, ker je odkril metode nekaterih avstrijskih gospodarskih krogov, s katerimi se posamezniki obogačajo na račun skupnosti in države. Ta škandal hudo bremeni ŐVP, v katere pristojnost je v vladi vseh zadnjih 20 let spadala uprava cest in od dajanja večine naročil za državne gradnje. Ta škandal jo bremeni toliko bolj, ker ni prvi, marveč le eden v njihovi vrsti, ki so bili zadnje čase odkriti.

POŠIROKEM SVETU

LONDON. — Nad vališko vasjo Aberfan v Veliki Britaniji se je prejšnji leden po dolgem deževju utrgal velik del skoraj sto metrov visoke „gore“ jalo-vine in premogovega prahu ter pokopal pod seboj 14 hiš in 300, v kateri je bilo v trenutku nesreče nad 200 otrok. Ze v prvih dneh po strašni nesreči so reševalne ekipe, ki so prišle na pomoč iz vse Anglije, izkopali le nad 130 trupel, med njimi največ 30-larjev, ki jih je smrt dohitela sredi pouka. Oblasti so uvedle preiskavo, da bi ugotovile, kako je prišlo do nesreče, ob kateri je po vsej Angliji zavladala globoka žalost.

MOSKVA. — Ob zaključku obiska najvišjih partijskih in državnih voditeljev osmih socialističnih držav v Sovjetski zvezi so objavili uradno sporočilo, v katerem je rečeno, da so se predstavniki teh držav v Sovjetski zvezi seznanili z dosežki znanosti in tehnike, v prvi vrsti o kozmonavtilki in oborožitvi. Poleg tega so izmenjali mnenja o „širokem krogu vprašanj iz mednarodne politike, ki so jih zanimala“.

WASHINGTON. — Da bi ugotovili možnosti za izboljšanje gospodarskega sodelovanja med Ameriko in socialističnimi državami, je v vzhodno Evropo prispele skupina uglednih ameriških poslovnih ljudi. Med njimi so lastnik tovarne „Ford“, predsednik družbe „Philip Morris“, predsednik newyorške borze, predsednik firme „Mobil-Oil“ in drugi. Prva država, ki so jo obiskali, je Madžarska, poleg tega pa so predvideni obiski v Češkoslovaški, Poljski, Romuniji in Jugoslaviji.

RIO DE JANEIRO. — Argentinska vlada je uradno sporočila, da ne bo dovolila povratka bivšemu predsedniku Juanu Peronu, ki zdaj živi kot izgnanec v Španiji. Notranji minister Martinez Paz je izjavil, da sedanja vojaška vlada generala Ongania ne misli obnoviti parlamentarnega sistema in razpisati splošnih volitev v deželi.

BUDIMPESTA. — Madžarska in Italija sta podpisali dveletni program kulturnega in znanstvenega sodelovanja, ki predvideva izmenjavo obiskov znanstvenih, prosvetnih in kulturnih delavcev ter večjo izmenjavo kulturnih dobrin. V načrtu je tudi izmenjava strokovnjakov.

ATENE. — Med nedavnim uradnim obiskom predsednika zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Stamboliča v Grčiji so predstavniki obeh držav razpravljali o izboljšanju medsebojnih odnosov in o perečih mednarodnih vprašanjih. Na obeh straneh je bila poudarjena pripravljenost, da se bosta Jugoslavija in Grčija zavzemali za nadaljnje izboljšanje mednarodnega vzdušja in za pospeševanje mednarodnega sodelovanja. Posebej je bila naglašena potreba po čim tesnejšem sodelovanju med državami z različnimi družbenimi sistemi, kar prispeva k zmanjšanju sedanje napetosti v svetu. Predsednika Stamboliča in njegovo spremljevalno sprejel tudi grški kralj Konstantin.

NEW YORK. — Med razpravo o razorožitvi v političnem odboru glavne skupščine OZN sta predstavnika Amerike in Sovjetske zveze izrazila prepričanje, da so se zboljšali pogoji za dosego sporazuma, ki bi preprečeval širjenje jedrskega orožja. Pač pa je sovjetski predsednik ugotovil, da Amerika še ni podzvela ukrepov, da bi Zahodni Nemčiji onemogočila dostop do jedrskega orožja.

PARIZ. — Ta teden se je v Parizu začelo 14. zasedanje UNESCO, ki bo trajalo do 30. novembra. Zasedanje časovno sovпада z 20-letnico ustanovitve te mednarodne organizacije za kulturo in prosveto ter bodo jubilej počastili s posebnimi manifestacijami. Na zasedanju, na katerem sodelujejo predstavniki 120 včlanjenih držav, bodo sprejeli program in proračun UNESCO za poslovno leto 1967/68.

TASKENT. — V sovjetskem mestu Taškentu, ki ga je meseca aprila letos prizadel katastrofalni potres, so že doslej zgradili nova stanovanja za več kot 70.000 družin. Pa tudi ostale družine se bodo v nova stanovanja vselile še pred zimo.

RIM. — Organizacija OZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) je zahtevala od dežel članic OZN, da povečajo prispevek za svetovni program prehrane.

DUNAJ. — Poljski obrambni minister Marjan Sychalski bo v času od 3. do 7. novembra obiskal Avstrijo in tako vrnil obisk avstrijskemu obrambnemu ministru dr. Praderju, ki je lani bival na Poljskem. Poljsko pa bo prihodnji mesec obiskala skupina avstrijskih atomskih strokovnjakov, ki si bodo v okolici Varšave in Krakova ogledali tamkajšnje naprave za jedrsko energijo.

LEIPZIG. — Mestni svet vzhodnonemškega mesta Leipzig je sklenil, da bo 44.000 meščanom židovskega porekla, ki so bili umorjeni v času nacizma, postavil poseben spomenik. Odkritje spomenika je predvideno za 10. november.

HANOI. — Severnovietnamska fiskačna agencija poroča, da so ameriška letala prejšnji leden bombardirala žolo v vietnamski vasi Thuy Dan, kjer je bilo ubitih 40 oseb, med njimi 30 30-larjev. Odkar je ameriška vojska začela bombardirati Severni Vietnam, je bilo porušenih že 296 30-larskih poslopij; pri tem je bilo ubitih več kot 300 30-larjev in 30 učiteljev.

NEW YORK. — Med razpravo v proračunskem odboru glavne skupščine OZN je predstavnik Saudske Arabije predlagal, naj bi sedež svetovne organizacije preselili iz Amerike v eno nevtralnih držav Evrope. Ta predlog je sprožil na podlagi posvetovanj s predstavniki 40 držav. Pobuda za tako premestitev ni nova, kajti v zgodovini Združenih narodov se je že večkrat zgodilo, da so bili delegati posameznih držav, posebno iz Afrike, v New Yorku izpostavljeni nevarnim napadom.

PEKING. — Predsednik kitajske vlade Ču En Laj je izjavil, da je za zdaj razmeroma majhna nevarnost, da bi izbruhnila nova svetovna vojna, kljub temu pa se je treba pripravljati za tak spopad. V zadnji svetovni vojni je antifašistična koalicija s Sovjetsko zvezo na čelu na koncu sicer zmagala, toda izkazalo se je, da je bila Sovjetska zveza premalo pripravljena na vojno in je zato v začetku utrpela velike izgube.

NEW YORK. — Romunski zunanji minister Corneliu Manescu je objavil svojo kandidaturu za predsednika prihodnjega zasedanja glavne skupščine OZN.

OTROK IN UČENJE:

Ocena merilo znanja

Na otrokovo delo in veselje do učenja imajo prav gotovo velik vpliv ocene, seveda, če so v pravih razmerjih z resnim znanjem. Samo pomislimo, koliko veselja doživlja prvošolček, ko prinese domov svoj prvi »prav dobro«. Toda prizadevanje za boljši učni uspeh in s tem za boljše ocene ni eno izmed pomembnih gibalnih sil le pri šolarju, marveč tudi pozneje pri dijaku in študentu.

Nikakor pa ne smemo prezreti, da šolske ocene niso popolno in enotno merilo učenčevega znanja. Vsi vemo, da je zahtevnost posameznih šol in učiteljev precej različna; nekateri učitelji so pri ocenjevanju strožji, drugi pa popustljivejši. Starši so v splošnem nezadovoljni z ocenjevanjem seveda le v tistih primerih, ko je učitelj strog, kajti prepričani so, daje njihov otrok zaslužil boljše oceno.

Če pa pomislimo predvsem na otrokovo korist, bi morali biti nezadovoljni prej z ocenjevanjem tistega učitelja, ki je do učencev vse premalo zahteven in pri njem zlahka dobijo dobre in celo najboljše ocene, ne da bi morali dokazati tudi ustrezno znanje in zlasti potrebni trud ter vestnost pri učenju. Zahtevnost je vsekakor boljša od prevelike popustljivosti — seveda dokler upošteva otrokove zmogljivosti. Tak učitelj učencem veliko daje, od njih pa tudi veliko zahteva. Čeprav se morajo pri njem resnično potruditi, da pridejo do prav dobre ali odlične ocene, so mu pozneje v življenju vedno hvaležni. Nasprotno pa preizkusa zahtevnost učencev ne spodbuja k napornemu in vztrajnemu učenju, zlahka pridobljene dobre ocene ne silijo k večji delavnosti, kar ima lahko za posledico, da znanje takih otrok ne bo na potrebni višini, čeprav se bodo morda ponašali z najboljšimi ocenami.

Sploh starši otroka ne morejo ocenjevati le po njegovih šolskih ocenah. Te še zdaleč niso popolno merilo, saj izražajo predvsem le pokazano znanje, le delno pa tudi trud in prizadevanje. Šola mora ocenjevati predvsem znanje, saj so šolske spričevala dokaz, s kakšnim učnim uspehom je šolar dokončal posamezni razred oziroma šolo. Toda za starše šolske ocene ne morejo biti glavno merilo za ocenjevanje otroka, marveč morajo videti predvsem njegov trud, delavnost in vestnost.

Otrokove učne uspehe in neuspehe morajo starši spremljati kritično in budno. Pod težo pogostih neuspehov bi brez njihove pomoči in moralne opore klonil, se vdal porazom in postal iz obupa nad samim seboj ravnodušen do šole. Prav tako pa so lahko »nevarni« tudi stalni uspehi, posebno če so razmeroma lahko doseženi; otrok postane domišljav in se kaj rado zgodi, da bo v svoji sa-

Prejšnji teden so bile v Videmski pokrajini velike proslave, posvečene stoletnici priključitve Furlanije k Italiji. Za to priložnost je Videmsko pokrajino obiskal tudi predsednik Italijanske republike Saragat, kateremu so predstavniki beneških Slovencev ter slovenskih prebivalcev Kanalske doline izročili posebno spomenico. V njej so orisali razvoj slovenskega življa teh krajev v dobi zadnjih sto let ter posebej prikazali njegov današnji položaj, za katerega sta značilni dve okolnosti: ti kraji spadajo med najbolj zaostala področja Italije, narodnostno pa tamkajšnji Slovenci ne uživajo sploh nobenih pravic.

»Sramotno in nedopustno je namreč, da se nahaja v XX. stoletju v središču civilizirane Evrope neka etnična skupnost, ki je popolnoma brezpravna, ki ne uživa najosnovnejših pravic.« Tako ugotavlja tajnik prosvetnega društva »Ivan Trinko« v Čedadu Izidor Predan, ko v »Primorskem dnevniku« opozarja na nevdružne razmere, v katerih morajo danes živeti beneški Slovenci. Da bomo te razmere bolje razumeli, je treba povedati, da italijanske oblasti pri obravnavanju manjšinskega vprašanja delijo Slovence na tri skupine: na tržaške Slovence, ki po zaslugi londonskega sporazuma uživajo še največ pravic, na goriške Slovence, katerih položaj je že znatno slabši, ter na beneške Slovence, katerim Italija sploh ne prizna statusa narodnostne skupine in jim zato tudi neče dati nobenih pravic.

Koliko je danes še Slovencev v Benečiji, nihče ne ve točno, kajti že dolgo let jih ljudska štetja sploh ne omenjajo več. Leta 1914 je bilo na ozemlju današnje Videmske pokrajine 52.000 Slovencev, pri ljudskem štetju leta 1921 pa so jih ugotovili okrog 34.000; do takrat so Slovenci v tej pokrajini za uradno Italijo prenehali obstajati. Danes se predstavniki večinskega italijanskega naroda trkajo na prsi in pravijo, da »bi beneškim Slovincem dali njihove pravice, če bi jih sami zahtevali«, toda povsem pozabljajo, da so pred sto leti v imenu istega naroda zahtevali, da »se morajo slovenski ljudje v Benečiji asimilirati, da bodo potem pomagali raznarodovati sosedne Sloven-

mozavesti zanemarjal potrebno skrbnost in vestnost pri učenju.

Ko starši spremljajo otroka pri njegovem učenju, morajo torej upoštevati dvoje: njegove šolske ocene, ki so merilo v šoli dokazanega znanja, pa tudi njegove odnose do učenja doma. Le tako mu bodo lahko nudili potrebno pomoč in ga pravočasno opozorili pred nevarnostjo, da njegova izobrazba iz kakršnegakoli vzroka ne bi imela zaželenih uspehov.

Beneški Slovenci sto let pod Italijo

na cerkvena oblast, ki slovenske duhovnike premešča v italijanske kraje, medtem ko so v slovenskih farah nastavljeni Italijani.

Nehote človek primerja razmere v Benečiji s položajem na Koroškem. Gotovo so določene razlike in je treba priznati, da je pri nas marsikaj boljše. Toda v enem lahko povsem soglašamo s tajnikom edinega slovenskega prosvetnega društva v Čedadu, ki pravi, da je v manjšinskem vprašanju treba najprej popraviti krivice, ki so se dogajale v preteklosti, kajti šele takrat, ko bo manjšina res enakovpravna, bo mogoče zadovoljivo urediti odnose med obema narodoma.

„Po Prešernovih stopinjah“

Minulo soboto in nedeljo je priredilo Zgodovinsko društvo za Gorenjsko dvodnevno strokovno ekscurzijo pod naslovom »Po Prešernovih stopinjah«. Pod vodstvom upravnika Prešernovega spominskega muzeja v Kranju Črtomira Zorca je skupina 40 gorenjskih zgodovinarjev, slavistov in drugih kulturnih delavcev obiskala v Kanalski dolini in na Koroškem predvsem kraje, ki so kakor-

koli povezani z največjim slovenskim pesnikom Francetom Prešernom.

V Kanalski dolini so gorenjski kulturniki obiskali Trbiž, Ovčjo vas in Ukve, kjer še danes živijo Prešernovi sorodniki. Na Koroškem je prvi obisk veljal št. Rupertu med Beljakom in Osojskim jezerom, kjer je pokopana Prešernova mati. Naslednja postaja je bil Blatograd (Moosburg) nad Vrbskim jezerom, kraj, v katerem je Prešeren obiskoval Urbana Jarnika in kjer je imel škof Slomšek svojo znamenito pridigo o zvestobi materinemu jeziku. V Celovcu pa je Prešeren opravil svoj odvetniški izpit in poleg tega navezal stike s koroškimi kulturnimi krogi.

Svoje bivanje na Koroškem so gorenjski kulturniki izkoristili tudi za ogled drugih zgodovinskih krajev, kot so Gospa Sveta, Magdalenska gora, Breže, Ostrovica in št. Stefan nad Velikovcem. Za prenočevanje pa so se ustavili v Bilčovsu, kjer so ob razgovoru in pesmi preživeli nekaj ur prijetne družabnosti, ki jo je nji-

Umrla je Vida Taufer

NAJVEČJA SLOVENSKA PESNICA

Po dolgotrajni bolezni je prejšnji teden v starosti 63 let umrla v Ljubljani Vida Tauferjeva, največja slovenska pesnica. Svojemu umetniškemu poslanstvu je ostala zvesta prav do zadnjega diha, saj je še potem, ko sama že ni več mogla pisati, narekovala svoje verze in tako za zmeraj utihnila s pesmijo na jeziku in v srcu.

O mestu, ki ga je zavzemala Vida Tauferjeva v slovenski poeziji, dovolj jasno priča dejstvo, da je bila (leta 1933) edina ženska uvrščena v reprezentativno antologijo Slovenske sodobne lirike. Izdala je tri samostojne pesniške zbirke: Veje v vetru (1939), Izbrani listi (1950) in Svetli sadovi (1961), njene pesmi pa so našle pot v vodilne slovenske revije ter so prevedene v številne jezike.

Kulturne drobtine

Znana solistka ljubljanske Opere, mezosopranska Bogdana Stritarjeva, je prejšnjo soboto obhajala 25-letnico svojega umetniškega delovanja. Vseh petindvajset let je ostala zvesta ljubljanski Operi ter je bila ob svojem umetniškem jubileju deležna številnih čestitk, katerim se tam potom pridružujemo tudi koroški Slovenci, ki smo veliko umetniško občudovali predvsem ob priložnosti gostovanja v celovškem gledališču. Med najbolj uspešnimi vlogami Bogdane Stritarjeve je treba omeniti Azuceno v Verdijevem »Trubadurju«, Jelo v »Ekvinočiju« Marjana Kozine, Damo iz Golovčevega »Era z onega sveta«, Carmen iz Bizetove opere »Carmen«, Marino iz Musorgskega opere »Boris Godunov« in Berlo iz Rossinijevoga »Seviljskega brivca«.

Letošnjo Nobelovo nagrado za književnost je odbor dodelil dvema izraelskima književnikoma, in sicer pisatelju Samuelu Josephu Agnonu ter pisateljici Nelly Sachs.

Po zaslugi prof. Alfonza Gspana, znanstvenega svetnika pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, se je gradivo o slovenski kulturni zgodovini obogatilo za osem doslej nezanih pism Antona Tomaža Linhartarja. Omenjena pisma izvirajo iz korespondence, ki jo je Linhart vodil z lužičko-srbskim preroditeljem dr. Karlom Gottlobom Antonom, ko se je želel seznaniti z zgodovino slovanskih narodov, da bi lahko napisal kritično zgodovino Slovencev. Hkrati predstavlja ta pisma prvi izpričani neposredni stik Slovencev z lužičkimi Srbi in prvo znano slavistično korespondenco pri Slovincih sploh.

Na letošnjem mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu je sodelovalo okoli 2500 založb iz 51 držav vsega sveta, razstavljenih pa je bilo 180.000 knjig, med njimi približno ena tretjina novih izdaj. V primerjavi z lanskim sejemom se je število sodelujočih držav povečalo za 12, število založb za 106 in število razstavljenih knjig za 30.000.

Svetovno znani slikar Picasso bo ob svoji 85-letnici deležen posebne pozornosti, namreč doslej največje razstave njegovih del, ki bo od 18. novembra 1966 do 12. februarja 1967 v Parizu. V dveh galerijah bodo prikazane njegove stvaritve od 1900 do 1955.

hov spremljevalec podpredsednik občinskega odbora zveze prosvetnih organizacij Silvo Ovsenk zaključil z recitiranjem Prešernove »Zdravljice«, v kateri je pesnik izpovedal vero v mir in prijateljstvo med narodi.

Izlet »po Prešernovih stopinjah« na Koroškem je — kakor so zagotavljali — zapustil med gorenjskimi kulturniki globoke vtise, zato smo lahko prepričani, da jim bodo naši kraji in njihovi prebivalci ostali v trajnem spominu.

Združeni narodi o esperantu

Kakor smo v našem listu že kratko poročali, je mednarodna esperantska zveza (UEA) izročila Združenim narodom predlog, naj bi svetovni jezikovni problem rešili z uporabo esperanta. Ta predlog posebej poudarja, da je različnost jezikov ena najvažnejših ovir za mednarodno sodelovanje, zato naj bi OZN problem rešila »z dejansko in učinkovito pomočjo pri razširjanju nevtralnega mednarodnega jezika esperanta«, državam članicam pa priporočila, naj spodbujajo učenje tega jezika in njegovo rabo v mednarodnih odnosih.

Predlog mednarodne esperantske zveze je podpisalo 920.954 oseb, med njimi tudi avstrijski zvezni prezident, ministrski predsednik Danske, Islandije in Norveške ter 110 drugih članov vlad, poleg tega pa 3843 organizacij, ki združujejo nad 71 milijonov članov. O tem predlogu bo glavna skupščina OZN razpravljala še na letošnjem zasedanju.

Aktualnejši pripisi k znanim temam

Nedavno je 4500 (to je skoraj trikrat več kot je bilo v šolskem letu 1962/63 prijavljenih učencev k dvojezičnemu pouku) slovenskih staršev podpisalo zahtevo, da bi njihove otroke verouk učili v materinem jeziku. »Slovenska manjšina bije tod svoj doslej žalostni boj v zgodovini,« glosira to peticijo koroški Naš tednik-Kronika, »ko ji po veljavnem šolskem zakonu in dekretu celovškega ordinariata ne priznavajo pravice do verouka v materinščini.« In pri tem vztraja celovška škofijska kurija v brk Cirilu in Metodu, encikliki Janeza XXIII. »Pacem in terris« in sklepom drugega vatikanskega koncila, ki je bil prav v tej smeri še posebno liberalen. Slovenščina je bila namreč z odlokom 22. septembra 1958 iz ravnih »drugega deželnega jezika« spet degradirana v »tuj jezik«. Materinščina avtohtonega slovenskega prebivalstva je torej formalno-pravno po teh, na glavo obrnjenih dvojezičnih koncepcijah, prav toliko vredna kot, denimo, laponščina ali albanščina, to je zdaj privatna stvar privatnih oseb, skoraj hobby.

Koroška mi je bila pred osmimi leti zadnja postaja nekajtedenskega potovanja

skozi osrčje zahodne Evrope. V Celovcu sem bil ravno tiste polemično nervozne dni oktobra 1958, ko so nacionalistične organizacije končale svojo, z nemško pedantnostjo pripravljeno in izvedeno velikopotezno akcijo za odjavo od dvojezičnega pouka. Takrat sem med drugim zapisal (Ljudska pravica, 1. novembra 1958), »da je vzdušje na Koroškem še vedno notorično obremenjeno z mnogimi starimi atributi nacionalistične nestrpnosti komaj minulega obdobja in da precejšnji del nemškega prebivalstva v tej obmejni pokrajini še daleč zaostaja tudi za splošno, meščansko evolucijo o tem opraskanju (nacionalnem — op. pisca)... Kolikor bi bili rezultati odjav resnični, izraz dejanskega stanja, bi to praktično pomenilo, da so Slovenci na Koroškem v pičlih nekaj letih pozabili na materin jezik, ali da so celo prostovoljno privolili v svoj jezikovni in narodnostni samomor. Tesnoba zgrabi človeka, če si poizkuša predočiti razdejavanje, ki jo bo ta metoda pustila v otroku, ko ga bodo oropali pisane čustvene zakladnice, povezane s prvimi zaznamovanji v materinem jeziku... Tako imenovani zmerni krogi (mimogrede — na Koroškem je kaj

2 težko začrtati ločnico, kje se neha šovinizem in kje se začne treznejše vrednotenje, saj se pogosto razglašajo za zmernost stališča, ki so že na prvi pogled polna nacionalističnih protislovij) priznavajo, da so tudi takrat pritisnili na slovenske starše. Toda to priznanje je zgolj akademsko, zvečine mu sledi »vendar« z razlago, da v končni meri ni moč zanikati vrednosti »svobodnega izjavljanja« po 22. septembru. Ne glede na izhodiščno dejstvo, da je to načelo spričo znanih polpreteklih in sedanjih elementov povsem neuporabno, vendar take interpretacije upravičeno zbujejo zaskrbljenost, da se bo ta zdaj pogodeni »vendar« postopoma tudi med »zmernimi« raztegnil do absurdnih ekstremističnih krogov, ki skušajo na temelju objavnih podatkov skonstruirati tudi najbolj neverjetne splošne trditve o položaju Slovencev na Koroškem.»

Zal pa vse to ni ostala le epizoda neprijetnega spomina. Zakonitost, ki se ni spremenila od cesarsko-kraljevskih časov, je namreč v tem, da je bil koroški slovenski človek vselej tisti, ki je sprejemal udarce. Spremembe so bile zgolj v tem, da so mu jih v posameznih obdobjih različno odmerili. Upravičeno je pač boječ, zmeden, fatalističen, saj je brez moči: pri ugotavljanju jezikovne pripadnosti leta 1951, kar je veljalo tudi za zadnje štetje leta 1961, so ga razpeli na pravcato statistično nalezalnico,

saj so njegov vsakdanji jezik ugotavljali kar v desetih variantah in ga nato še naprej drobili v šestnajstih statističnih kombinacijah, čeprav je objektivno izven dvoma, da so se vsi avtohtoni Korošci, ki razen nemščine govorijo še kak drug jezik, rodili v slovenski domačiji.

Izvedenci pravijo, da je bilo, upoštevaje statistične kombinacije iz leta 1951, na Koroškem 42.095 oseb s slovenskim občevelnim jezikom. Deset let pozneje (1961) pa se je to število skrčilo za dobro tretjino (35,1 odstotka). Kolikor bodo na prihodnjih štetjih nadaljevali isti »statistični tempo« (ne izdatnejši), bo čez dvajset let v vseh razcepkih (na prvem in drugem mestu) »uradno« počil v anonimnost; to naj bi formalno pomenilo, da so potomci karantanskih gorjancev, ki so tod že pred tisoč dvesto leti v slovenskem obrednem jeziku ustoličevali svoje kneze, v pičlih nekaj desetletjih pozabili na svojo slovensko zibelko. Še eno »tehnično prednost« bi imel tak zaključek: ne bi bilo več potrebe, da bi še koga »ugotavljali«, saj zdaj vedno že s tolikimi križi pritisnjenu slovenskemu človeku na Koroškem na njegove skromne zahteve po enakopravnosti odgovarjajo — pustite se prešteti, retorčno ugovoriti, posortirati, poptelj pa bomo videli.

(Se nadaljuje)

K dnevu spomina na naše drage rajne

V terek bo dan mrtvih. Kakor iz leta v leto bomo tudi tokrat obiskali grobove naših dragih rajnih, ki jih je smrt iztrgala iz naše srede. Sredi jesenskega cvetja bodo na njihovih grobovih zagorele sveče. Njihov vonj in vonj cvetja ne bosta le dokaz toplote, s katero se jih bomo spominjali, marveč tudi izraz naše zavesti, da smo z njimi enako nesmrtno povezani, kakor smo z našimi zanamci.

Dan mrtvih je dan spomina in dan opomina, da smo preko smrti in grobov vsi ena sama velika družina, da smo skupnost, ki je neločljiva, kajti življenje ne preneha s smrtjo. Delo in skrb življenja se pretakajo iz roda v rod enako kakor njihovi sadovi in dobrine. Kar smo in kar imamo, smo oblikovali po prizadevanju in delu naših rajnih, kar je in bo na tem našega, bomo prepustili svojim potomcem.

Tako je v družini, tako je v rodini in tako je tudi v narodnem in družbenem življenju. Povsod se bomo v terek spominjali naših prednikov, njihovih vrlin in njihovih stvaritev. In kakor vse leto, bo tudi letos njihovo število večje. Med lanskim in letošnjim dnevom mrtvih so se grobovi delavcev na njivi naše narodne skupnosti spet pomnožili. V častiljivi starosti ali sredi nadebnega hotenja je med tem prenehalo biti srce prosvetaša Jakoba Mišica iz Čergovič, odvetnika dr. Ferda Milerja, nekdanjih županov Matevža Rainerja iz Loge vasi, Andreja Inzka iz Sveč in Karla Kristofa iz Zvabeke, prosvetašev Slavka Rudolfa in Franca Kristofa iz Bistrice nad Pliberkom, prelata dr. Rudolfa Blümla in številnih drugih rojakov, ki so bili pred letom dni še med nami. Uvrstili so se v našo zgodovino, kakor so se v dolgih stoletjih uvrstili številni drugi, po katerih spodbudi in zgledih so živeli in delali za našo skupnost.

Kakor vsako leto pa se bomo v terek posebej spomnili tudi vseh, ki so kot žrtve vojnih viher in nasilja omahnili na tujih tleh, zgoreli v krematorijih nacističnih taborišč ali pa bili tam zverinski ubiti. Prav posebno pa se bomo spet poklonili spomenu junakov naših gozdov, ki so se v naših najtežjih dneh uprli krvoločnemu nacizmu in nam priborili svobodo ter možnost povratka na svoje domove in življenja v demokraciji in miru. Naše sveče, ki bodo zagorele na njihovih grobovih, bodo najboljši izraz naše spoštljive zahvale za vse, kar so nam s svojo smrtjo priborili in izročili.

Poziv Zveze koroških partizanov

Zopet se bliža dan spomina naših rajnih, dan mrtvih. Kakor vsako leto Zveza koroških partizanov tudi letos naproša svoje člane in prebivalstvo naših krajev, da za 1. november poskrbijo, da bodo partizanski grobovi dostojno urejeni. Spomin na padle partizane, ki počivajo na 40 pokopališčih Koroške, naj bo posebno živ v teh dneh. Padli so za našo svobodo, za enakopravnost in mir v svetu. Zato zaslužijo, da bodo njihovi grobovi na dan spomina naših dragih rajnih lepo urejeni.

Zveza koroških partizanov bo na vsa grobišča padlih partizanov na Koroškem položila vence in sicer v soboto, nedeljo in v ponedeljek.

Avstrijski državni praznik na Koroškem

Kakor republika je tudi zvezna dežela Koroška dostojno proslavila letošnji državni praznik. Že v terek popoldne se je zbral koroški deželni zbor k slavnostni seji, pri kateri so bili navzoči tudi člani deželne vlade, nadalje najvišji predstavniki oblasti, vojske in cerkve, poslanci državnega in zveznega zbora in predstavniki konzulatov v Celovcu.

Slavnostni govor je imel predsednik deželnega zbora Rudolf Tillian. Pri tem je zlasti naglasil pomen prostovoljne ustavne nevtralnosti, ki jo je ta dan leta 1955 sklenil avstrijski parlament, ter dejal, da naj bi bil državni praznik opomin, da je po spoznanjih v preteklosti treba budno gledati v prihodnost.

V sredo zjutraj so deželni glavar Sima ter predstavniki številnih koroških organizacij, med njimi tu-

di predstavniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Zveze koroških partizanov položili vence pred spomenik žrtvam za svobodo Avstrije na celovškem centralnem pokopališču. Polaganju vencev je sledila ob devetih osrednja proslava na celovškem Novem trgu z zaprisego mladih vojakov in vojaško parado, pri kateri so sodelovale enote koroških garnizij. Slavnostni govor je imel deželni glavar Sima.

V zvezi z državnim praznikom je deželni glavar Sima v svoji izjavi naglasil, da je državna pogodba na Koroškem odprla pot pošteni politiki dobrega sosedsstva, pot k prijateljskim odnosom do sosednih dežel in držav in pot k mirni meji. Avstrija hoče kot neodvisna država ostati svobodna država v svobodnem svetu ter kot taka sodelovati z vsemi poštenimi partnerji.

Pliberški prosvetaši spet na delu

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku je v zadnji kulturnoprosvetni sezoni zelo živahno delovalo. Imelo je vrsto lepih in uspe-

Po ogledu tiskarne v Mariboru so se izletniki podali v gospodarsko in kulturno središče Dravskega polja, v starodavno mesto Ptuj. V Ptuj so si ogledali mestni muzej, ki hrani znamenite kulturne spomenike, in veliko vinsko klet, kjer so imeli priložnost, da so poskusili žlahtno »kapljico«, ki je v njej shranjena.

SPZ SPOROČA:

V soboto 5. novembra bo na sedežu SPZ v Celovcu, Gasometergasse 10 posvetovanje prosvetnih društev o novih oblikah prosvetnega dela. Predsedniki, tajniki in drugi odborniki včlanjenih prosvetnih društev so naprošeni, da se posvetovanja udeležijo.

lih prireditev na domačih tleh, gojilo pa je tudi tesne stike s prosvetnimi organizacijami Mežiške doline, s katerimi nadalje uspešno sodeluje.

Po poletnih tednih »počivanja« so društveni odbor in pevci spet pristopili k delu. Na povabilo kulturno prosvetnega društva »Prežihov Voranc« je pred kratkim društveni pevski zbor nastopil na Ravnah, minulo soboto in nedeljo pa so se društveni člani podali na izlet po Štajerskem. Obiskali so Maribor, Ptuj, grad Borl in Ptujsko goro.

Ravensko kulturno-prosvetno društvo »Prežihov Voranc« je v okviru svojih kulturno-prosvetnih večerov povabilo pevski zbor pliberške »Edinosti« da sodeluje na večeru pesmi, ki ga je priredilo minuli teden. Zbor pod vodstvom Foltija Hartmana se je povabilu radevolje odzval in pritegnil k sodelovanju tudi marljive pevce iz Št. Vida v Podjuni. Večer pesmi na Ravnah, pri katerem so nastopali še zbori iz Mežiške doline, je lepo uspel. Zahtevni poslušalci so prišli na svoj račun in niso štedili z izrazi navdušenja za vsak zbor, ki je nastopal. Posebnega priznanja pa so bili deležni gostujoči pevci iz Pliberka in Št. Vida.

Društveni izlet na Štajersko je bil vsebinsko zelo bogat. V Mariboru so pliberški društveniki ogledali tiskarno Mariborskega tiska, ki zaposluje 800 ljudi. Za veliko večino udeležencev je bil ogled novost, zato je bilo tudi zanimanje za delo in postopek, kako nastane knjiga ali časopis, zelo živahno.

Po dobrih 15 kilometrih vožnje so se ustavili na gradu Borl, ki stoji na pečini nad Dravo na robu vinorodnih Haloz. Grad je zelo star, saj je v zgodovini prvič omenjen že leta 1199. Med nemško okupacijo je služil za jetnišnico za slovenske rodoljube, sedaj pa je priljubljen letoviščarski kraj ki so ga tudi pliberški izletniki izkoristili za prenočišče. Isti večer je bil grad Borl tudi prizorišče vsebinsko bogate folklorne prireditve okoliških prosvetnih društev tja do Čakovca in Varaždina.

V nedeljo zjutraj so se pliberški društveniki podali na Ptujsko goro, katere cerkev sodi med najzanimivej-

Klub slovenskih študentov na Dunaju

o svojem delu
v novem študijskem letu

Komaj teden dni po zadnjem občnem zboru se je v petek minulega tedna članom kluba predstavil njegov novi odbor in predložil program dela v tekočem študijskem letu.

Težišče letošnjega dela kluba bo po tem programu ležala na kulturno-prosvetnem področju. V zadnjih letih svojega delovanja je klub prirejal predvsem sestanke in je šele v zadnjem študijskem letu prešel tudi na udejstvovanje na kulturno prosvetnem področju. Tega dela je bilo vendar vse premalo, kakor je poudaril novi odbor. V tekočem študijskem letu hoče zaradi tega novi odbor posvetiti več pozornosti pripravam in organizaciji kulturnih nastopov. Z Dunaja hoče priti z njimi tudi na Koroško, kjer se hoče predvsem

predstaviti s svojima pevsikima zboroma.

Novi predsednik kluba je pri obravnavanju letošnjega programa zlasti naglasil življenjsko potrebo enotnosti v klubu in je svaril pred vsakim partikularizmom. V klubu mora vladati disciplina, ki pomeni trajno pripravljenost članov na sodelovanje pri delu pod demokratično izvoljenim predsednikom. »Ne smemo in ne moremo si dovoliti razkola brez usodnih posledic« je dejal novi predsednik Lojze Popitsch, v naši organizaciji se hočemo z vsemi močmi prizadevati za slovensko stvar, da doprinesemo svoj delež k izboljšanju položaja našega ljudstva na Koroškem.

Novi predsednik se je zavzel tudi za nadaljnja pogajanja z vodstvom visokošolskega doma Korotan in sporočil, da je prišel odbor na svoji prvi seji do zaključka, da spada v slovenski visokošolski dom tudi slovenska študentska organizacija. Zaključno je apeliral na člane, da s prijateljsko atmosfero omogočijo lepo in uspešno delovanje kluba.

Novi odbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju si je pod predstvom Lojzeta Popitscha razdelil svoj delokrog tako-le: podpredsednik Avguštin Malle, prvi tajnik Miha Kulnik, drugi tajnik Pavle Pernjak, časnikarski referat Matevž Grilc, blagajnik France Kattinig, knjižničar Mica Partl.

Južnokoroški kmetje in volivci

v kmetijsko zbornico!

Da bomo prišli v kmetijski zbornico do svojih zastopnikov bomo 6. novembra volili

Skupnost južnokoroških kmetov

Gemeinschaft der Südkärntner Bauern

Lista 4

Pred odločitvijo, komu boste pri teh volitvah zaupali svoj glas obiščite

zborovanja

v petek 28. oktobra ob pol osmih zvečer

na Zamanjah v gostilni Franc Picej

v nedeljo 30. oktobra

● ob desetih dopoldne v Pliberku pri Brezniku

● ob pol treh popoldne

v Borovljah v prostorih Hranilnice in posojilnice

pod Jerberkom pri Kreuzwirtu

● ob pol osmih zvečer na Reki pri Antoniču

v sredo 2. novembra ob desetih dopoldne

v Velikovcu v prostorih Hranilnice in posojilnice.

Predstavili se vam bodo kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov v Kmetijsko zbornico za Koroško in v okrajne kmečke zbornice.

Govorili bodo o vprašanih kmečkega prebivalstva južne Koroške in o zahtevah, ki jih imajo južnokoroški kmetje do kmetijske zbornice.

P O Z I V AVSTRIJSKEGA ČRNEGA KRIŽA

Kakor vsako leto se je tudi letos s 23. oktobrom po Koroškem pričela javna zbirka deželne zveze avstrijskega Črnega križa, ki ima na skrbi vojaške grobove prve in druge svetovne vojne. Javna zbirka bo trajala do 19. novembra.

Sredstva države ne zadostujejo, da bi bilo mogoče z njimi tako obdržati vojaške grobove, kakor jih želimo videti.

Veliko je bilo na tem področju napravljenega in avstrijski Črni križ se trudi, da bi napravil vse, kar je s tem v zvezi njegova naloga. Za vse Avstrije mora biti srčna zadeva, da ostane spomin na vojne žrtve živ. Njihova imena ne smejo preiti v pozabo.

Avstrijski Črni križ kliče vsemu avstrijskemu prebivalstvu: »Ne pozabite mrtvih v vojni, odprite svoja srca za to delo ljubezni in kulture in prispevajte po svojih močeh, ko vas bodo v prihodnjih dneh obiskali naši zbiralci!«

Pomagajte ohraniti pokopališča padlih vojakov.

Slovensko prosvetno društvo Radiše V a b i l o

na
PEVSKI KONCERT
v nedeljo 30. oktobra ob pol tretji uri popoldne v dvorani pri cerkvi.

VABILO

Osmošolci slovenske gimnazije v Celovcu vabijo stare in mlade ljubitelje slovenske besede na svojo

PRIREDETV

v nedeljo 30. oktobra 1966
ob pol tretji uri popoldne pri Miklavžu v Bilčovsu in
ob pol osmi uri zvečer pri Kerschbaumerju v Radni vasi.
Pričakujemo vas s peštrim sporedom.

KOLEDAR

Petek, 28. oktober: Simon in J.
Sobota, 29. oktober: Narcis
Nedelja, 30. oktober: Doroteja
Ponedeljek, 31. oktober: Volbenk
Torek, 1. november: Vsi sveti
Sreda, 2. november: Verne duše
Četrtek, 3. november: Hubert

Kmetovalci in kmetice, kmetijski najemniki in užitarji južne Koroške

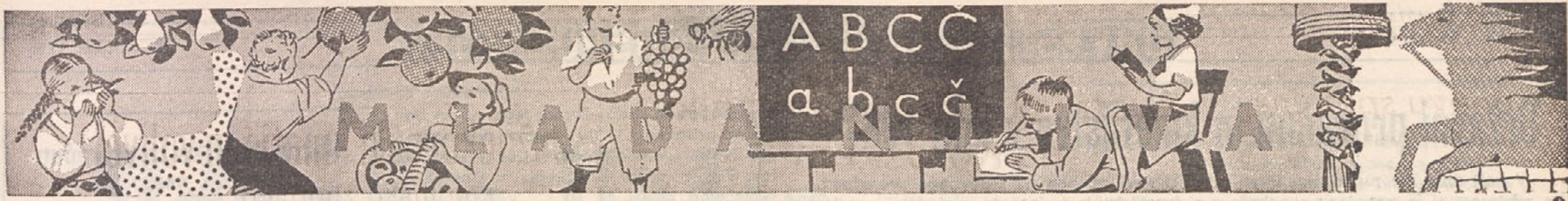
V nedeljo, 6. novembra vsi na volišče!

Volite že v dopoldanskih urah, popoldne volišča ne bodo več odprta.

V o l i t e

Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der Südkärntner Bauern
lista 4

Ko greste na volišče, ne pozabite vzeti osebne izkaznice seboj.

Ob položku za mestom je živel mali Zemlja s svojo veliko družino. Vso dolgo zimo so živeli v razumevanju in medsebojni ljubezni. Mali Zemlja je skrbela, da je bilo njenim otrokom, trobenticam in zvončkom, vedno prijetno toplo, za kratek čas pa jim je pripovedovala o lepoti in dobroti pomladi, ki bo kmalu prišla... V veselem pričakovanju je hitro mineval čas.

Toda nekega dne so postali otroci nemirni. Stopili so k materi Zemlji in jo vprašali:

„Ali morda veš, mati Zemlja, čemu se je nenadoma tako otopilo in od kod prihajajo prijetni zvoki, ki so nam vzeli mir in spanje?“

„Prav imate, otroci moji,“ je odgovorila mati Zemlja, „topleje je, saj nas ogrevajo prvi sončni žarki. Prišla je topla sapa in našega veselega soseda položka rešila ledenega oklepa. Sedaj nam žubori in naznanja, da se približuje konec zimskega mirovanja. Da, zdaj bo pomlad resnično vsak čas tu.“

„Zdi se mi,“ je pomodroval največji zvonček, „da smo že dovolj dolgo pri tebi, mali Zemlja. Godni smo, da zapustimo tvoje naročje, vreme je čudovito, dovoli nam vzkliti!“

„Da, vsi mislimo tako, vsi si želimo k soncu,“ so pritrjevali bratci in sestrice.

Na trudni obraz matere Zemlje je legla skrbr.

„Prvo sonce še ne prinese prave pomladi. Ostanite lepo pri meni in zaupajte vame, ki imam že dosti izkušenj. Ko bo napočil čas za vas, vam ne bom branila v svet. Toda sedaj ne izzivajte s svojo predrznostjo velike narave, ki vlada nam vsem. Modra je in dobra, zato se vsi ravnamo po njenih nasvetih in ubogamo njene ukaze.“

Nestrpni otroci pa niso dosti marali za materine besede. Vso noč so med seboj pri-

Pravljica o vrbi žalujki

tajeno šepetali in opoldne drugega dne, ko je izmučena mati Zemlja legla za trenutek počivati, so odprli okenca svojih izbic in smuknili v prostost.

„Kako lep je svet in kako velik!“ so zacingljali presenečeni zvončki.

„Poglejte,“ je zapela trobentica, „ta zelena voda je sosed potoček in tista drevesa ob njem so tete vrbe, o katerih nam je pripovedovala mati. Pozdravljeni vsi skupaj, novi prijatelji!“

Vrbe pa so ostale nepremično, togih, resnih obrazov.

„Kaj menite, ali ni mati Zemlja ravnala nepremišljeno, ko je svojim otrokom tako zgodaj dovolila svobodo?“ je zaskrbelo najstarejšo med njimi.

„Ne sodi prezgodaj,“ je zažuborel potoček. „Poslušal sem čebljanje malčkov in izvedel, da so skrivaj odšli od doma.“

„Kaj, pobegnili so od dobre matere Zemlje!“ so karajoče vzdihnile vrbe v en glas.

„Ali je to mogoče? In kaj poreče narava? Da le ne bo kaj narobe!“

Zvonček in trobentice pa so se brezskrbno veselili novega življenja. Šest dni so rasli in vsak dan so bili njihovi cvetovi lepši. Veselje jih je bilo gledati.

Toda jutro sedmega dne se je neprijetno ohladilo. Drobnja stebelca so zadržala v mrzelom vetru. Dobro sonce so zagrnili temni grozeči oblaki. Iz njih se je v vrtincih vsipal gost sneg. Otroci matere Zemlje so spoznali,

da niso naredili prav, ko so prezgodaj zapustili dom.

„Vrnimo se k materi!“ je zajokala najmanjša trobentica. Toda bilo je prepozno. Neusmiljena snežna odeja jim je vklenila nožice in naglo rasla. Kmalu je pokrila nežne cvetne glavice, ki so klonile pod njeno težo. Počasi, druga za drugo, so umirale trobentice in zvončki so za vedno zaprli svoje bele veke. Ničče ni slišal njihovih poslednjih vzdihov.

Le globoko pod njimi je zaječalo srce matere Zemlje in zakrvavelo ob bolečine. Iz teh kapelj srčne krvi je na pomlad vzkli la vrba. Rasla je, rasla, toda — glejte čudo! Svojih vitkih vejic ni ponosno dvigala k nebu kot njene starejše sestre. Žalostno jih je sklanjala vedno nižje k materi Zemlji.

Nekega dne je prišla k položku za mestom majhna deklica s svojim dedkom.

„Dedek, zakaj je ta vrba tako žalostna?“ ga je vprašala.

„Saj res,“ je odgovoril starec. „Prav imaš, ta vrba je drugačna od drugih. Taka je kot bi žalovala.“

„Dedek, ker žaluje, ji reciva žalujka!“ je otožno dejala deklica.

Vrbi pa je to ime ostalo do danes.

Vila in pastir

(KORZIŠKA PRAVLJICA)

V starih časih, ko so še živali govorile in je kamenje hodilo, je živel v neki votlini prelepa vila. Imela je čarobno moč in je rada pomagala revnim in nesrečnim. Toda le malokdaj je stopila iz svoje votline. Je že vedela zakaj. Če se tri dni ne bi vrnila, bi njena čarobna moč izginila za zmeraj.

Nekega jutra je lepa vila sklenila, da bo spet malo pogledala po svetu. Stopila je iz svoje dupline in se sprehajala po travnikih. Pa je srečala ob živi meji mladega pastirja s čredo ovac. Pastirček je bil tako čeden in tako mikavno je piskal na piščalko, da lepa vila ni doglela odtrgati oči od njega. Ko je piščalko spravil, je stopila k njemu in mu rekla:

- Ali si srečen, pastirček?
- Sem, prelepa gospa.

- In prav ničesar ne pogrešaš?
- Prav ničesar, prelepa gospa.
- Prav zares, ničesar ne pogrešaš?
- No, da bom povedal po resnici, nekaj že pogrešam.
- In kaj je to?
- Rad bi se oženil. Toda kdo bo dal hčerko za ženo takemu revežu, kot sem jaz.
- In jaz? Sem ti všeč?
- Pa še kako si mi všeč. Tako lepe še nisem videl kar živim.

Tedaj je prelepa vila snela s prstanca zlati prstan in rekla: Tu imaš moj prstan. Natakni ga na prst in vse bo prav.

Kmalj si je pastir nataknil na prst vilin prstan, so se njegove pastirske cunje spremenile v razkošno kraljevsko oblačilo. Namesto ovac pa je stala pred njim kočija, v katero je bilo vpreženih šest belih krilatih konj. Pastir še nikoli ni videl kaj takega.

— Sedi v kočijo in peljala se bova v mojo palačo, je rekla vila. Dobrih sto milj je do tja. Toda pastirček ni stopil v kočijo.

— Počakaj me še nekaj dni, lepa gospa, je poprosil vilo. Rad bi se poslovil od svoje ljube matere.

— Dobro, pojdi. Toda vrni se v treh dneh, razumeš. Konji se bodo sami v diru pripeljali do moje palače.

In lepa vila je poljubila pastirja ter izginila. Pastir pa je sedel v šesterovprežno kočijo in se odpeljal proti domu. Tedaj se mu je pripeljala nasproti sama kraljica.

Ko je zagledala pastirja v kraljevskih oblačilih, ji je bil takoj všeč.

— Lepi princ, moj mož, kralj te domovine, je umrl, je rekla kraljica. Ali hočeš postati moj mož in njegov naslednik?

Pastir se je zamislil. Kraljica sicer ni bila tako lepa kot njegova vila, toda imela je kraljevski prestol.

Kupimo svečke

Očka moj več nima ata,
mamo le in še dva brata.
Dedek bil je partizan,
dolgo je že pokopan.

Jutri bo vseh mrtvih dan!

Svečko moram zanj kupiti,
ker ne smemo pozabiti
nanj, ki je življenje dal,
da sem jaz — si ti ostal!

Vera Pipal

— Dobro, lepa kraljica. Poročil se bom s teboj in postal kralj, je dejal.

Gorje! Čim je to spregovoril, so se njegova kraljevska oblačila spremenila v raztrgane pastirske cunje, krilati konji in kočija so se spremenili v čredico ovac in ovčarskega psa.

Kraljica skoraj ni mogla verjeti svojim lastnim očem.

— Kdo je ta berač? je vprašala svoje dvorjanke in pokazala na pastirja.

— Tvoj novi mož, lepa kraljica! so odgovorile dvorjanke. — Moj mož? Dajte mu sto udarcev po podplatih in naženite ga! je besno zakričala kraljica.

Stražarji so zgrabili pastirja in ga pretepli. Ko se je kraljica odpeljala, se je nezvesti pastir vrnil k svojim ovcam. Toda ni jih našel več, pobegnile so mu in ostala mu je le piščalka. Hodil je po svetu od hiše do hiše, piskal dobrim ljudem za košček kruha in nekaj krajcarjev ter iskal svoj lepo vilo. Nikoli je ni našel.

Dvospolna riba

Neki ribič je v morju lovil ribe in jih potem prodajal na trgu. Ko pa je nekega dne ujel ribo, kakršne ni ujel še nihče, si je mislil: „Če jo prodam na trgu, ne iztržim več kot dva ali tri ane. Bolje bo, da jo nesem radži, gotovo me bo bogato poplačal.“

Nesel je torej ribo naravnost k radži. Temu je riba zelo ugajala in ukazal je, naj ribiču takoj izplačajo sto rupij.

Ko je to slišal kraljev svetovalec, je tih o rekel radži: „Ne gre, da bi za eno samo ribo dajali toliko denarja.“

„Če mu ga ne dam, se bom osramotil, ker sem mu ga že obljubil,“ je odgovoril radža.

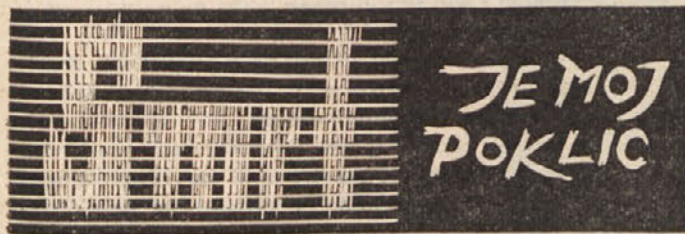
Svetovalec pa je rekel: „Najpametneje je, da vprašate, ali je riba samec ali samica. Če poreče samec, potem zahtevajte še samico, če poreče samica, zahtevajte pač samca. Ta ribič vam želje nikoli ne bo mogel izpolniti, in tako mu tudi plačati ne bo treba.“

Kakor mu je bilo svetovano, je radža vprašal ribiča, kakšnega spola je riba, moškega ali ženskega.

Ribič pa je odgovoril: „Ta riba je dvospolna.“

„Radža se je zasmejal in mu plačal dvesto rupij.“

ROBERT MERLE

Oče je odprl vrata svoje pisarne, me spustil naprej in spet zaprl vrata. Kabinet je bil kakor ledenica. Luči ni prižgal, privzdignil je samo zaveso na oknu. Noč je bila jasna, streho kolodvora tam nasproti je pokrival sneg.

„Moliva!“

Pokleknil je pred razpelo, jaz pa — kakor ponavadi — sem pokleknil za njegovim hrbtom. Čez nekaj časa se je oče obrnil:

„Ne moliš?“

Pogledal sem ga in prikimal.

„Naglas!“

Prav rad bi mu odgovoril: „Ne morem.“ Moje ustnice so že oblikovale besede, glasu pa od nikoder. Prijel sem se za grlo.

Oče me je zgrabil za rame, ko da bi me hotel stresti. A pri prič me je spet spustil, ko da bi se zgrozil ob dotiku z mano.

„Molil!“ je sovražno zasikal. „Molil... Molil!“

Pregibal sem ustnice, a vse zaman. Oče je še vedno klečal in napol je bil obrnjen k meni. V njegovih udrlih očeh je gorel ogenj in za hip se mi je zazdelo, da tudi sam ne more več spregovoriti niti besedice.

Čez nekaj časa je odvrnil pogled od mene in rekel:

„Prav, pa moli potihoma.“

Potem se je obrnil nazaj proti razpeli in pričel moliti zdravamarijo. Tokrat se nisem niti toliko potrudil, da bi pregibal ustnice.

Glava mi je bila prazna in vroča. Kdaj pa kdaj sem se tesneje zavil v srjco.

Oče se je prekrizal, se obrnil k meni in zmagoslavno rekel:

„Tako, Rudolf — po vsem tem — boš razumel — upam — razumel — naslednje... Duhovnik — morda lahko še postaneš — misijonar pa nikoli...“

Naslednji dan sem resno zbolet. Nikogar več nisem prepoznal, nič nisem razumel, kaj so govorili ljudje okrog mene, in tudi govoriti nisem mogel. Obračali so me zdaj na to zdaj na ono stran, polagali so mi obkladke, moral sem piti zdravila, na čelo so mi polagali led, umivali so me. Moji stiki z družino so bili posledj samo še takšni.

Predvsem sem bil vesel da ne razločim obrazov. Okrog sebe sem videl samo še okroglo, belkaste ploskve brez nosu, brez oči, brez ust in brez las. Ploskve so odhajale in prihajale, sklanjale so se nadme in se spet oddaljevale, pri vsem tem pa sem slišal samo nekakšno nedoločno, enolično brnenje glasov, podobno brenčanju muh. Belkaste ploskve so bile meglene in zabrisane, obrisi so se nenehno spreminjali kakor oblike oblakov, tudi glasovi so bili nekako valoviti in pridušeni. Zdaj se nisem ničesar bal: ne belih ploskev ne glasov.

Neko jutro sem sedel takole v postelji, naslonjen na blazine, in raztreseno opazoval eno izmed belkastih ploskev, ki se je premikala ob vznožju moje pernice. Na lepem pa se mi je prikazalo nekaj strašnega: meglena ploskev je pričela dobivati barvo. Najprej sem opazil dve majhni rdeči lisi na vsaki strani neke veliko večje lise, ki se mi je zdela, da se nenehno premika. Podoba se je bolj in

bolj ostrila, čez čas pa se spet zamegila in oddahnil sem si. Poskušal sem pogledati stran, toda oči so se kakor same od sebe znova in znova vračale k tisti lisi. Tedaj pa je lisa na lepem poskočila, iz nje se je izoblikovala glava, velika glava, obdana z dvema rdečima trakovoma, in z neusmiljeno vztrajnostjo se je izoblikoval tudi obraz: prikazale so se oči, usta, nos — in v hipu sem prepoznal svojo sestro Berto, ki je sedela na stolu ob vznožju moje postelje in se sklanjala nad neko knjigo. Srce mi je divje udarilo, zaprl sem oči in jih spet odprl: da, res je, sestra sedi ob meni.

Tesnoba me je stisnila v grlu, privzdignil sem se na blazinah, in preden sem se zavedel, kaj se dogaja z mano, sem počasi in z muko podobno kakor otrok, ki zloguje besede, spregovoril:

„Kje — je Ma — ri — ja?“

Berta me je pogledala z osuplimi očmi. Skočila je s stola, knjiga ji je padla na tla, in že je tekla iz moje sobe in vpila:

„Rudolf je spregovoril! Rudolf je spregovoril!“

Takoj nato je v sobo že prihitela mati z obema sestrama. Z mahajočimi koraki so stopile k moji postelji, obstale in se z bojaznijo zazrle vame.

„Rudolf!“

„Da?“

„Res lahko govoriš?“

„Lahko.“

„Jaz sem tvoja mama.“

„Vem.“

„Me poznaš?“

„O, poznam.“

Nejevoljno sem pogledal stran in vprašal:

„Kje je Marija?“

Mama je povesila oči. Nič mi ni odgovorila. In jezno

Državni proračun in kmetijstvo v letu 1967

V naši državi je razvoj kmetijstva v veliki meri odvisen od državnega proračuna. Ta odvisnost ni le pogojena z zakonom o kmetijstvu in z njegovim vsakoletnim „zelenim načrtom“, marveč korenini tudi v zakonih, ki urejujejo odkup in ceno krušnega žita in mleka ter ceno gnojil, končno pa tudi zakon, ki obvezuje državo na pocenitev goriva (bencina in dizla) za pogon kmetijskih strojev.

Osnutek državnega proračuna, kakor je bil od vlade predložen parlamentu, predvideva za neposredne potrebe kmetijstva okroglo 2963 milijonov šilingov, kar odgovarja 3,8 % celokupnega državnega proračuna. Od teh sredstev je predvidenih 730 milijonov šilingov za „zeleni načrt“, 1700 milijonov šilingov za regrese na ceno mleka in krušnega žita, 327 milijonov šilingov za izravnavo cen mineralnih gnojil in 206 milijonov šilingov za pocenitev bencina in dizla.

150 MILIJONOV ŠILINGOV VEČ ZA „ZELENI NAČRT“

Po osnutku proračuna bodo sredstva za „zeleni načrt“ prihodnje leto zvišana za 150 milijonov šilingov. To zvišanje bo pospešilo doseganje akcije na polji zvišanja produktivnosti kmetijstva in oskrbe prebivalstva z živilom in surovinami za industrijo. V sklopu „zelenega načrta“ bo — če bo osnutek državnega proračuna uzakonjen in če bodo dohodki države odgovaljali predvidevanjem finančnega ministra — za gradnjo tovornih potov na razpolago 158 milijonov šilingov. Za agrarne operacije, predvsem za zložitev kmetijskih zemljišč se bo letošnji znesek 28,5 milijona šilingov povišal na 50 milijonov šilingov.

Za pobiranje goveje tbc bo v prihodnjem

letu na razpolago 30 milijonov šilingov, letos jih je bilo le 18 milijonov šilingov. Sredstva „zelenega načrta“ za gradnjo stanovanj kmetijskim delavcem bodo zvišana za 7 milijonov na 34 milijonov šilingov. Za znižanje obrestne mere pri agrarnih investicijskih kreditih je predvidenih 160 milijonov šilingov, kar bo zadostovalo za skupni obseg teh kreditov v višini 1,2 milijarde šilingov.

Zvišan je tudi prispevek za izravnavo cen mineralnih gnojil, vendar zvišanje ne bo prišlo neposredno kmetijstvu v prid. Zvišanje je bilo potrebno zaradi podražitve železniški tarif. Prispevek bazira na predvidevanju, da bo prihodnje leto potrošnja gnojil v državi nekoliko manjša, kakor je bila lani. Prav tako je tudi višji prispevek za poceni-

Preden bomo živino privezali

Navzlic lepi kmečki jeseni, kot jih je malo, se po malem le približuje čas, ko bomo govejo živino spet privezali v hlev, kjer bo ostala do prihodnje pomladi. Zato je sedaj že skrajni čas, da v hlevu pregledamo, če je v njemu za zimo vse v redu. Pri tem bo glavno delo odpadlo na očiščenje hleva.

Se bolj kot pomladi, moramo hlev očistiti pred zimskim privezom živine. K čiščenju hleva ne spada le njegovo beljenje, marveč tudi čiščenje tal in zračnikov, predvsem pa stojišče, kjer se navadno ob jaslih nabere največ nesnage, ki pričena gniti in ki je ležišče najrazličnejših povzročiteljev obolenj živine. Vso to nesnago sedaj postgajamo in jo spravimo iz hleva na kup ter jo zažgimo. Ko smo to delo opravili, razkužimo tla in stojišča. Najenostavnejše razkužilo je gašeno apno oz. apneno mleko z 10 do 20 odstotno koncentracijo. S tem razkužilom premažemo stojišča in tla dva do trikrat zaporedoma.

Preden se bomo lotili razkuževanja stojišča in tal, jih bomo seveda popravili, če so kje pokvarjena, da živina pri staji in leži ne bo trpela. Popravili bomo tudi jasli in priveze ter očistili kanalizacijo, da pozimi gnojnice ne bo zastajala, in kvarila zraka v hlevu, marveč sproti odtakala.

Kakor kanalizacijo bomo pregledali in očistili tudi zračnike in okna v hlevu, kjer večkrat naletimo na najmanj toliko nesnage kot po stojiščih. Svetel hlev, v katerem se zrak stalno lahko menjava, je pozimi posebno potreben in je eden osnovnih pogojev za zdravje živine.

Ob vseh teh opravilih v hlevu pa se bomo letos, ko smo zaradi lepega vremena s spravi-

lom pridelkov že pri kraju, lahko lotili tudi še drugih manjših popravil, s katerimi smo pomladi ali lani jeseni odlašali. Med ta opravila sodi zlasti obnova oneta, ki je vedno spet potrebna po hlevih, ki so vlažni. Pri tem opravilu bomo gledali, da bomo odpravili vse ostre kote s tem, da jih bomo lepo zaoblili in tako preprečili, da bi se po njih zbirala nesnaga.

Pred zimskim privezom živine imamo seveda tudi še druge skrbi. Med njimi je nedvomno ugotavljanje zaloge krme najvažnejša. Ne šele sredi zime, že sedaj je treba videti in spoznati, če imamo za čredo, ki jo bomo privezali, v resnici dovolj krme. Če smo z njo pičlo založeni, je bolje, da sedaj, ko so živali še pri reji, odprodamo kakšen rep, dva, kakor pa da bomo zaradi tega vso čredo morali čez zimo pičlo krmiti. Pri ugotavljanju zalog krme vendar ne smemo v senu videti le seno in v silaži le silažo, marveč moramo tudi primerno oceniti njuno hranilno oz. krmno vrednost, tako po sušini, kot po beljakovinah in škrobnih vrednostih.

Da bomo sedaj, ko imamo večji del še nekaj zelene krme (n. pr. lihoogrščice), živini pokladali najslabše seno, ki ga imamo, boljše seno pa hranili za poznejše zimsko krmljenje, se razume samo po sebi, kakor se razume samo po sebi, da bomo že sedaj pričeli s postopnim prehodom na zimsko krmljenje, da ne bo pozneje mahoma padla molznost krav.

Ob vsem tem pa ne pozabimo na bistveno: spuščajmo živino na prosto, dokler le moremo. Če ga še nimamo, naredimo sedaj tudi zimsko tekalnišče, da se bodo živali tudi pozimi od časa do časa prezračile in sprehodile.

teve bencina in dizla. Zaradi tega pa ne bo zvišan prispevek, ki ga kmetom daje država. Zvišanje je bilo potrebno, ker se je medtem število pogonskih strojev v kmetijstvu povečalo.

PROIZVodne CENE MLEKA IN KRUŠNEGA ŽITA NE BODO ZNIŽANE

Znižanja regresov na ceno mleka in krušnega žita kmetijstvo neposredno ne bo občutilo, pač pa bo zaradi tega zvišana potrošniška cena kruha za 70 grošev, moka za 45 grošev, mleka pa za 1 šiling. Zvišanju teh cen seveda napovedano zvišanje starostnih rent za 10 šilingov mesečno, otroških doklad pa za 20 šilingov ne bo odgovaljalo. Tako je računati, da bo zlasti zaradi podražitve mleka in mlečnih izdelkov njihova potrošnja nazadovala. Ob priložnosti razprav o osnutku državnega proračuna je bilo tudi rečeno, da hoče vlada regrese na ceno krušnega žita in mleka docela odpraviti.

Državni proračun tudi predvideva zvišanje prispevka k kmečki renti za onemogle. To zvišanje bo stopilo v veljavo 1. oktobra 1967 in je za njega v državnem proračunu predviden znesek v višini 12 milijonov šilingov.

Posredno pride v prid kmetijstva tudi postavljanje državnega proračuna za ureditev hudournikov. Njen znesek bo prihodnje leto znatno zvišan. Medtem, ko je med letom 1950 in 1960 znašal v povprečju 141 milijonov šilingov letno, v letih 1960 do 1964 pa 246 milijonov šilingov, je v prihodnjem letu za ureditev hudournikov predvidenih 660 milijonov šilingov, pri čemer je že všteti znesek 250 milijonov šilingov iz sklada proti katastrofam.

Celokupno gledano bo kmetijstvo v prihodnjem letu dobilo od države manj neposredne pomoči, ko je je dobilo lani in letos. Sredstva za „zeleni načrt“ so sicer zvišana za 150 milijonov šilingov, sredstva za izravnavo cen mineralnih gnojil za 30 milijonov šilingov in sredstva za pocenitev bencina in dizla za 39 milijonov šilingov. Temu skupnemu zvišanju v višini 219 milijonov šilingov

Plemenska živina se je podražila

Letošnji plemenski sejmi v Avstriji na splošno kažejo tendenco podraževanja plemenske živine in plemenskih prašičev. Posebno očitna je v primerjavi z lansko jesenjo ta podražitev pri kravah in bregih telicah pingavske pasme ter pri merjascih in plemenskih svinjah. Plemenski sejmi za simodolsko govedo kažejo temu nasproti tendenco podraževanja pri plemenskih bikih, pri kravah in telicah pa tendenco pocenitve.

Na plemenskih sejmih simodolskega goveda v avgustu in septembru je bilo na Zgornjem Avstrijskem in Štajerskem opaziti, da so povprečne cene bikov od sejma do sejma nazadovale. V Welsu so 18. avgusta biki dosegli le še ceno 10.052 šilingov, medtem ko so začetkom avgusta v Feldbachu še zabeležili povprečno ceno 16.227 šilingov. Dragi pa so bili biki v Št. Vidu, kjer so dosegli povprečno ceno 14.414 šilingov. Povprečna cena krav se giblje med 10.136 in 13.567 šilingov, povprečna cena bregih telic pa med 9694 in 12.624, pri čemer je mogoče ugotoviti, da so za kupca tudi letos cene na Zgornjem Avstrijskem najbolj ugodne.

Plemenske živali ostalih govejih pasem izvzemši sivorjavcev so letos očitno cenejši od simodolcev. Za krave in telice rumenega goveda so v Leobnu plačevali v povprečju 11.200 šilingov, za krave pingavske pasme se povprečne cene gibljejo med 9580 in 11.365 šilingov, za telice pa med 7631 in 8405 šilingov. Biki so šli v povprečju po 14.404 šilingov. Pri sivorjavcih so biki v povprečju plačevali po 12.771 in 18.729, krave po 11.065 do 13.600, breje telice pa po 10.200 do 11.200.

Plemenski merjasci so bili v povprečju prodani po 3090 do 4917, plemenske svinje pa po 4000 do 5033. Na Koroškem so bili plemenski prašiči najcenejši.

Sedel sem in nisem se več oglašil. Ko smo povečerjali, je oče potegnil iz žepa uro in rekel:

„Tako, zdaj pa k molitvi.“

Pokleknil smo. Naša nova služkinja je prišla iz kuhinje in pokleknila k nam. Mraz iz ploščic tlakovanih tal me je sekal skozi kolena naravnost v kosti.

Oče je naprej molil očenaš. Poskušal sem posnemati pregibanje njegovih ustnic, spregovoriti pa nisem mogel niti ene besede. Očetov pogled je obvisel na meni. Njegove vdrite oči so bile žalostne in utrujene. Sredi očenaša se je ustavil in mi rekel s počenim glasom:

„Rudolf, moli naglas.“

Vse oči so se uprle vame. Nekaj trenutkov sem gledal očeta, potem pa sem s silnim naporom vendarle spravil iz sebe:

„Ne morem.“

Oče mi je potihoma premeril obraz.

„Ne moreš?“

„Ne morem, oče.“

Oče je še nekaj časa zrl vame, nato pa rekel:

„Če ne moreš glasno, moli potihoma.“

„Prav, oče.“

In nadaljeval je molitev. Jaz sem premikal ustnice in se trudil, da ne bi mislil na nič na svetu.

Čez dva dni sem spet šel v šolo. O dogodku pred tedni ni nihče spregovoril.

Med dopoldanskim odmorom sem spet štel korake. Naredil sem že šest poti zaporedoma, ko je med mano in soncem vstala neka senca. Dvignil sem oči: bil je Hans Werner.

„Dober dan, Rudolf.“

(Se nadaljuje)

sem še enkrat vprašal:

„Kje je Marija?“

„Odšla je,“ je kakor mimogrede odvrnila mama.

Štislno me je v trebuhu in roke so mi pričele drgetati.

„Kdaj je odšla?“

„Takrat, ko si zbolel.“

„Zakaj?“

Mama spet ni odgovorila. In nadaljeval sem:

„Jo je oče nagnal?“

„Ne.“

„Je sama hotela oditi?“

„Sama.“

„Takrat, ko sem zbolel?“

„Takrat.“

Tako, tudi Marija me je zapustila! Zamižal sem.

„Naj ostanem pri tebi, Rudolf?“

„Ne, ni treba.“

Potem sem slišal korake po sobi, stekleničke z zdravili na moji posteljni omarici so zažvenketale. Mati je vzdihnila, nato so se njeni mehki koraki oddaljili. Vrata so se nalahno zaprla in naposled sem spet brez skrbi odprl oči.

V naslednjih tednih sem premišljeval o izdajstvu očeta Thalerja. Tako sem izgubil vero.

Mati je večkrat na dan prišla v mojo sobo.

„Se dobro počutiš?“

„Dobro.“

„Hočeš, da ti prinesem knjige?“

„Ne.“

„Naj ti sama kaj preberem?“

„Ne.“

„Hočeš, da ti sestri delata družbo?“

„Ne.“

Nastala je tišina, čez čas pa je mama nadaljevala:

„Naj ostanem pri tebi?“

„Ne.“

Uredila je stekleničke z zdravili na moji posteljni omarici, mi porahljala blazine in še nekaj časa brez cilja postopala po sobi. Gledal sem jo skozi priprte oči. Kadar se je obrnila stran, sem oči zapičil v njen hrbet in v duhu z vso ihto govoril: „Izgini, izgini!“ Ko je malo nato odšla, sem se razveselil, imel sem občutek, da jo je premagal moj pogled.

Nekega večera je prišla v mojo sobo malo pred večerjo. Na čemernem obrazu se ji je poznala zadrega. Kakor ponavadi si je tudi zdaj brez potrebe dajala opravka po sobi. Na lepem pa je spregovorila, ne da bi me pogledala:

„Kaj bi nocoj jedel, Rudolf?“

„Tisto, kar bodo drugi.“

Potegnila je zaveso čez okno in spet rekla, ne da bi me pogledala:

„Oče je rekel, da bi moral večerjati z nami.“

To jo torej tiščil! In suho sem odvrnil:

„Prav.“

„Misliš, da si dovolj pri močeh?“

„Sem.“

Vstal sem. Nameravala mi je pomagati, a sem zavrnil njeno pomoč. Sam sem se odpravil proti jedilnici. Na pragu sem postal. Oče in sestri so že sedeli za mizo.

„Dober večer, oče.“

Oče je dvignil glavo. V obraz je bil še bolj shujšan kakor ponavadi, imel je obraz bolnika.

„Dober večer, Rudolf.“

In takoj nato je še dodal:

„Se dobro počutiš?“

„Dobro, oče.“

„Sedi.“

TADEUSZ ROZEWICZ:

Odpadlo listje

Skozi šupo je pihal mrzel veter. Za mizo je sedel adjutant in tolkel po pisalnem stroju.

— Človeka bi kap! Prekleti Angleži, držijo nas v gozdu in obljublajo: „Ko bo odpadlo listje z dreves...“ In kaj? Glej, odpadlo je. A ti, človek, sedi! Čakaj s puško na rami na povelje. S „puško“, za vruga. Že pol leta ne moreš objeti ne Mariše, ne Branje! Pasje življenje, pasja smrt. Aktivnost! Toliko bikov, toliko svinj, toliko ovac... Kot da je to za partizane!

Vstal je izza mize in se pričel sprehajati. Mel si je koščene roke, kot da bi nekoga drobil in lomil. Udaril je z ного v škaflo za strelivo, zazvonilo je in škaflo se je skotalila na dvorišče.

Sedel sem na adjutantov prostor. V stroj sem vdela list tankega „službenega“ papirja in pričel pisati pismo domov: „Dragi moji, rad bi vas videl. Že pol leta je, kar sem odšel z doma. V gozdarski hišici se imam dobro, imam dobrega šefa in dobro hrano. Pogosto mislim na to, kako je tam pri vas. Sedaj stalno dežuje...“ Prebral sem prazne besede in izvlekel papir... Pisal sem znova: „Dragi moji, kako dolgo vas že nisem videl! Z menoj je vse v redu. Sem zdrav in se dobro počutim. Rad bi slišal, kako je pri vas...“ Spet sem prebral. Same prazne besede.

Izza stene sem zaslišal adjutantov glas:

— Gustav, skoči sem, hitro!

Tekel sem k oknu. V gozdu je bilo vidljivo. Na nebu je svetil jesenski mesec. Adjutant mi je nestrpno pomahal. Ko sem stal pri njem, me je prijel za roko.

— Slišiš?

Ničesar nisem slišal.

— Poslušaj! Skozi razpoko tišine med enim in drugim naletom vetra se je prebilo brnenje. Postajalo je tišje, se utapljal v monotonem šumenju, pa nato spet zagrmelo glasneje in izrazilije. Motorji.

— Čuj, — je rekel adjutant, — vzela boš Maksa in Bora in odšli boste za treljo stražo proti Liščini. Koštruni nikdar ne napadajo ponoči, vendar vrug ve, kaj se lahko zgodi. Tu čepimo že dovolj dolgo. Lahko bi nas odkrili, ker fantje postopajo po vaseh, ušivi ljubimci! Dobro pogledajte in poslušajte, če lajajo psi v vasi. Ponoči bi se lahko spustili v vas in se ob svitu privlekli do taborišča. Tako delajo! Opravite nalogo in se vrnite, ne da bi vstopili v vaške hiše. No, hitro, bratec, ob šestih morate biti v taborišču. — Rahlo me je potisnil v smer gozda in izginil med drevjem.

Vzel sem vrečo in šel.

— Prosim, zapiraj vrata — se je oglasil Maks.

— Maks, obleci se, gremo v patroljo.

— Kakšno patroljo? — me je vprašujoče pogledal — Kakšna patrolja?

— Obleci se, ni časa, pet ur hoda nas čaka, — sem odgovoril, medtem ko sem zlagal kruh in strelivo v telečnjak — Bor! — sem stresel kaplarja, ki je spal na ležišču. Z njim ni bilo težav, zmeraj

je spal v polni opremi. Ponoči ni nikdar sezuval škornjev in slačil hlač, popustil je samo pas in si odpel bluzo pod vratom. Naj je bil na straži ali naj je počival, zmeraj je imel vse na sebi in poleg sebe. Živo so mu ostali v spominu božični prazniki, ko so žandarji pregnali odred iz zemljank. Tedaj je pobegnil vsakdo, kakor je mogel. Bor v spodnjih hlačah, bos in zavil v odejo, komaj je zagrabil puško. Zdaj se ga je bilo treba samo dotakniti, že je planil iz najglobljega spanja oblečen, kot figurica iz čarobne škatle, vzela puško in na pot! Ni vprašal, kam in zakaj. Adjutant ga je novincem postavil za zgled partizanske budnosti.

— Da, gosence, — je pravil, — to je človek, ki so mu pregnali mačka, ki se je „slačil za spanje“... In ti, gozdni junak, se le prični slačiti, pa boš slabo končal!

Maks se je še pretegoval in se gledal v ogledalo. Spalno srajco

kla po prstih, včasih se je ujela za cev in stresla za vrat mrzlo roso.

Čez nekaj časa smo prištokljali do razpotja. Maks je hodil zadnji, sopel je in preklinjal. Bil je jezen, premražen in neprespan. Pot, polna jam, korenin in podrtih debel, je bila v temi videti ravna in gladka. Prišli smo skozi velik gozd, hrastje in laz na plano. Pred nami je v odprti kotlini ležala gozdna vasica. Čepela je v temi izgubljena in bila videti v mraku kot večna podoba zemlje. Odtргali smo se od varnega gozda. Prek ravnega polja, v edinem zavetju — nočni temi, smo se približali prvemu dvorišču. Pričeli so lajati psi, lajež se je presel po vsej vasi. Obstali smo pred hišo, vraslo v zemljo. Od zadaj nas je s hudobnim lajanjem napadel pes čuvaj. Na surovo ometani hiši je bilo okence, nekoliko osvetljeno. Bor je nestrpno potrkal na okno. Po daljšem odmoru je bilo slišati korake in škripanje zapaha na vratih. Na pragu se je po-

si je zavihal navzgor in jo zallačil za pas, ni je slekel.

— Ampak?! Treba je skrbeti za zdravje. Flanela varuje toploto. Gremo, gremo, prosim... Samo ne razburjajte se, državljani.

Stopili smo iz gozda. Veter nas je udaril z ostrim, mrzlim, bičem, zavel je iz globine gozda. Na nebu so se pričeli gomiliti črni, klobučasti oblaki. Noge so se nam zapletale v korenine in šture, v šibje, v varljive jarke in jame. Včasih je mokra bodeča šapa iglavca ali vlažna metla kakega grmovja tol-

javal preplašeni kmetič, v spodnjih hlačah in srajci.

— Ni Nemcev v vasi? — je vprašal Bor uradno.

— Ni jih, — je zamrmral kmet, šklepetajoč z zobmi.

— Kdaj so bili tu?

— O, že zdavnaj. Skoro leto bo, kar so prišli zaradi svinj.

Bor posveti s svetilko.

— Vstopite, fantje, v hišo!

Vstopali smo ženketaje in ropotaje s podkovanimi coklami. Bor je pregledal sobo. Pramen slabotne, rdeče svetlobe je za hip osvetlil temne kote in stvari potopljene v

Igo Gruden:

Mesec november razveselil turbno težke oblake je nizko do streh, rosno od dežja je cvetje nagrobno kaplje udarjajo v listje na tleh. Naj kamorkoli te vodi stopinja, vse te na drage pokojne spominja, veter tegobno zavija v nočeh.

Kje ste, tovariši, vsi pokopani, ki ste za nas se borili povsod, talci neustrašeni in partizani, vi domovine najzlahnejši plod! Kdor za svobodo življenje žrtvuje, narod hvaležni ga večno spoštuje,

čast izkazuje še pozni mu rod. Zbrani pojdemo na polja, v gozdove, lučke prižgimo junakom v spomin: ljudstvu so strli sovražne okove, k soncu kazalj mu pot iz temin. S cvetjem, ki smo ga v vrtovih nabrali, bomo lepo jim grobove nastlali v sirmih pobočjih, v naročju dolin.

O domovina, če terjala žrtve tvoja svoboda še kdaj bo od nas, bomo na borce se spomnili mrtve — hrabro planili sovragi, na vas. Mir naj zavlada med narodi vsemi: kakor svetloba po suženjski temi, bratskega žitja napoči naj čas!

November

mrak. Kmet je stal sredi sobe in si hitro oblačil hlače, s še vedno trepetajočimi rokami je lomil vžigalice, ko se je trudil, da bi prižgal majhno zakajeno petrolejko in jo postavil na mizo. Bleda svetloba je napolnila sobo.

Na postelji v kotu sta pokriti ležali dve ženski. Ena je bila obrnjena proti ljudem s hrbtom, imela je sive, razmršene lase, prevezane z nekakšno črno rutico, poleg nje je ležala mlada ženska, naslanjala je na posteljo krepko belo roko in nas molče opazovala. Poleg postelje je v zibelki iz surovih desk jokala otrok. Mežikal je in smešno mrščil mozoljasti nos ter kazal brezzobe, rumene dlesni.

Maks se je vrtel okrog peči, končno je sedel na stol, kadil je slab tobak in si mel roke. Obračal se je h kmetu pa spet k mladi ženski v postelji. Takoj si je ustvaril kotiček, v katerem je postajal domač. Sleknil je spalno srajco in jo obesil na vrhico poleg plenice, cikle z mokrimi obujki je postavil k peči. Počutil se je prijetno pri tem „domačem ognjišču“ med pečjo, zibelko, ki je zaudarjala po scalnici, in posteljo. Med štirimi stenami se je počutil kot človek, kot osebnost, ki ima nekje svoj prostor, drugače kot v gozdu. Tu človek je ali ga ni, a gozd je zmeraj isti. Vdihaval je z užitek gost „domač zrak“ tesne sobe.

Otrok se je spet zacemeril in zahlipal. Mati ga je dvignila iz zibelke in ga privila k sebi; otrok se je prižal na dojko. Gospodar je potegnili iz omare steklenico in kozarce. Tanka srebrna nit je kapljala iz grla steklenice v kozarčke kot rosa. Trčili smo. Žganje je bilo ostro kot sekira.

— Juza, pij s poljskimi vojaki!

Žena je vzela iz mozeve roke kozarček, ga stresla, si zmočila ustnice in odložila kozarček na stol.

Pogledal sem na uro. Poravnal sem si pas.

— Fantje, gremo! Maks, poberi cunjel!

Gospodar nas je spremil do vrat. Stopili smo na dvorišče. Noč je počasni minevala, vendar se še ni pričelo daniti. Prepletala sta se mrak in svetloba, ki je prihajala z mrzlega neba. Na stregah, ograjah, drevju, na rdeči travi se je srebrijo inje. Nad zemljo se je dvigala megla.

— No, fantje, pojdemo! — sem zaklical.

Šli smo trdih korakov. Kmalu smo bili mimo nezanesljivih njiv, odprtih kakor dlan, in v nizki smrekovi goščavi. Bili smo na svojem, „doma“, skriti in varni. Megla se je zgostila. Gozdovi so izginili, temne smreke so nam v megli bežale izpred nosa. Maks nas je obšel in odhitel naprej. V megli so ugasnili vijoličasti svetovi njegove spalne srajce. Gotovo je hitel v taborišče, k ognjišču in vroči kavi. Raztopil se je v megli kot kaplja malinovega soka. Prišli smo na čistino, od tod je bila pot videti kot puščica. Noge pa so capljale po razmočeni lepljivi zemlji, spodsavale po mahu, se potapljale v plitve blatne mlakuže. Megla se je kotalila vsenaokrog, plavala nad zemljo, raztapljala v sebi oblake, dušila glasove in padala na nas kot mehke, vlažne pajčolan. Bor je obstal, se z vogalom plašča zaslonil pred vetrom in prižgal vžigalice. Sklonil sem se, da bi si prižgal... Blizu je odjeknil strel.

Skočil sem na stran in se prilepil na zemljo. Odmev se je zgubil v megli. „Zaseda!“ sem pomislil. Nastala je tišina. Plazil sem se po jarku, čutil sem mrzlo mokroto, ki se mi je vpijala v obleko in telo, bodeča orbidova veja se mi je zapela za pas in naboje. Za menoj se je plazil Bor. Bilo je tiho. Dvignil sem se. Stali smo in molče čakali. Bor je prižgal cigareto.

— Gotovo se je Maksu spet „užgalo samo“, — sem rekel.

Šli smo. Dvajset korakov dalje, na mostičku, je ležal Maks. Sklonil sem se nadenj. Ležal je na trebuhu z razpetimi rokami. Iz prestreljene glave, med plavimi lasmi, se mu je izvila velika belo rumena kepa možganov. Eno nogo je imel podvito pod sabo, druga je kakor uklenjena v „železo“ ostala v jami med vejevjem. Obrnili smo ga z obrazom navzgor. Pod brado je bila mlaka krvi. Cvetovi na spalni srajci so se spremenili v brezoblične madeže. Oči mu je pokrila ista megla, kot je napolnila nebo.

— Spotaknil se je... Padel je in — konec! — Bor je majal z glavno.

— Pojdi, Bor, v taborišče. Naj pošljejo voz. Jaz bom ostal tu.

— Kakšna puška je to, samo udariš, pa... strelja sama... — je mrmral Bor, skimaval, nato se je obrnil in se izgubil med drevjem v megli.

Prebivalstvo našega planeta se vsak dan poveča za 185.000 ljudi

Iz pravkar objavljenega letnega poročila Združenih narodov je razvidno, da je sredi leta 1965 živelo na našem planetu rekordno število 3,28 milijarde ljudi. To pomeni, da se je svetovno prebivalstvo tekom enega leta povečalo za 65 milijonov ali povprečno na dan za 185.000 oseb. Po eni strani je to posledica višjega števila rojstev, po drugi strani pa čedalje višje življenjske dobe posestvo v razvitih predelih sveta, kjer dosega že povprečno 75 let.

Najvišjo starostno dobo priznava poročilo ženskam v Franciji, na Švedskem in Norveškem, kjer znaša 75 let, medtem ko dosežejo moški v teh deželah povprečno starost 71 let. Nasprotno pa je življenjska doba v drugih delih sveta še razmeroma

nizka, saj znaša v nekaterih deželah Azije le največ 45 let, v Afriki pa niti 40 let. Zato pa afriške dežele vodijo pri številu rojstev, kajti v Zgornji Volti pride na 1000 prebivalcev 50 živo rojenih otrok, v Sudanu 52, v Maliju 61 in v Gvineji celo 62, kar predstavlja pravi svetovni rekord na tem področju. Za primerjavo naj navedemo, da znaša tozadevno povprečje v Evropi le 19 živo rojenih otrok na 1000 prebivalcev.

Poročilo OZN ugotavlja tudi močno naraščanje števila mest in navaja, da je danes na svetu že 1500 mest z več kot 100.000 prebivalci, kar pomeni, da se je število takih mest v zadnjih desetih letih podvojilo. Po številu prebivalstva največje mesto na svetu je slej ko prej japonska prestolnica Tokio, ki šteje 8,9 milijona ljudi; na drugem mestu sledi New York, ki ima 7,98 milijona prebivalcev. Vendar pa ob upoštevanju predmestij zavzema prvo mesto New York (11,36 milijona prebivalcev), medtem ko jih na „veliki“ Tokio odpade 10,65 milijona. London ima 8,18 milijona ljudi, nato pride Pariz (7,36 milijona), Buenos Aires (7 milijonov), Los Angeles (6,67 milijona), Chicago (6,59 milijona) in Moskva (6,42 milijona prebivalcev).

Mesto z najdaljšim imenom

V okviru reorganizacije britanskih železnic so v Angliji letos ukinitvi precejšnje število železniških postaj. Uprave teh postaj so imele precej dela, ena izmed njih pa gotovo največ, saj je vsak dan dobila na tisoče naročil za peronske karte, ker so zbiralci iz vsega sveta hoteli izkoristiti zadnjo priložnost, da v svojo zbirko vključijo tudi 15 cm dolgo peronsko karto te postaje.

Malo mesto v Walesu, katerega železniška postaja je ob svoji ukinitvi pritegnila zanimanje širom po svetu, ima namreč najdaljše ime: Llanfairpwllgwyllgogerychwyndrobwillantiasiliogogoch. Tabla z napisom te postaje bo spravljena v muzeju britanskih železnic.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Estro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Poudarjate — 10.03 Za gospodinja — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zborovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.
Sobota, 29. 10.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Sefev marja, roman — 15.50 Dunajski akademski orkester — (16.30 Koruški knjižni kotiček — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.20 Sentimentalnost, radijska pripovedka — 20.45 Velika simfonija.
Nedelja, 30. 10.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Pisane melodije — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.45 Ogledalo estnega gledališča — 13.00 Operni koncert — (13.45 Iz

Petek, 4. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 18.00 Koruški visokoločski tedni — 18.35 Kaj pravi industrija — 19.00 10.90 Čudovita lara — 20.00 V svetu Paula Linkeja ob 100-letnici njegove smrti — 21.30 Poročila.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med potjo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.
Sobota, 29. 10.: 8.20 Glasba na lekočem traku — 9.20 Gospodarstva za vsakogar — 9.30 Bodite čisto tiho — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pariška abeceda — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Šport in glasba — 17.35 Za delovno ženo — (18.20 Avstrijski knjižni teden — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hitparada — 21.30 In svet gladaže.
Nedelja, 30. 10.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Tadenko ogledalo domačega tiska — 11.15 Orkestralni koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.20 Dva brez milosti — 15.45 Ljudstvo in domovina — 16.45 Jesenske melodije — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 18.25 Avstrijski knjižni teden — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Glasba ne pozna meja — 20.55 K svetovnemu dnevu varčevanja.
Ponedeljek, 31. 10.: 7.30 Jutranja glasba — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.20 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Ljudske pesmi in plesi — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Holandski festival 1966 — 21.55 Tedenski športni komentar.
Torek, 1. 11.: 8.05 Car pravljice — 9.00 Operni koncert — 11.00 Knjiga s sedmimi pečati — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Zenska oddaja — 16.00 Otroška ura 17.05 Gledališča po svetu — 17.35 Bag, povest — 19.20 Smrt in nesmrtnost — 19.50 Od preteklosti — 20.50 Očarljive melodije.
Sreda, 2. 11.: 8.10 Rojstvo smrti — 9.50 Dopoldanski koncert — 11.00 Spomin na mrtve v Evropi — 13.10 Teden pri Združenih narodih — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Lirika k dnevu mrtvih — 15.05 Zgodaj utihnil — 16.00 Preko njihovih grobov veje veter — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači zdravnik — 19.15 Videl sem na nekem vrtu — 20.00 Potovanje na ono stran — 21.25 Simfonična glasba slovenskih mojstrov.
Četrtek, 3. 11.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Ruska glasba — 14.15 Poznani arkastr — (14.40 Ljudska glasba — 15.45 Celrt ure otroška telovadba — 16.00 Sreča in nesreča starosti — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Okoli opere — 21.00 Glasbena potovanja po Dunaju.
Petek, 4. 11.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Golobi, slušna igra — 20.30 Simni zvonec, pripovedka — 21.00 Iz nabiralnika za priložbe.

Hausmädchen

für Villenhaushalt in prachvoller Umgebung Innsbrucks gesucht. Kinderliebend (2 Kinder), in allen Hausarbeiten bestens versiert, Voraussetzung. Geboten wird: Eigenes Zimmer mit Fernsehapparat, 2000 S netto bei freier Kost und geregelter Freizeit. Bewerberinnen mit entsprechender Praxis, Zeugnisabschriften und Lichtbild schreiben an:

Friedrich Deutsch, Metallwerk, Innsbruck, Archenweg 40, Telefon 51-691

domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Krížem po svetu, krížem skozi čas — 18.05 Samo veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Psiček iz Bolagne, slušna igra — 21.15 Kriminalni skeč.

Ponedeljek, 31. 10.: 8.15 Dva brez milosti, roman — 8.45 Glasba tujih dežel — 15.15 Kamoma glasba — 15.45 Koruški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas, za vse — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 XY ve vse — 20.20 Brati in razumeli — 20.35 Evropska reportaža — 21.20 Iz koruškega glasbenega življenja.

Torek, 1. 11.: 8.15 Tvoji svetniki so kakor junaki iz tujih dežel — 9.05 Venček melodij — 11.00 Kar pojem in kar prepavam — 12.45 Mi vsi se moramo ločiti — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Dunajčan v Ameriki — 18.20 Ob 80-letnici smrti pesnika Hermanna Brocha — 19.00 Šport ob prazniku — 20.10 Berač, slušna igra.

Sreda, 2. 11.: 8.17 Jutranji koncert — 9.00 Maj pogled se dviga k tebi — 14.55 Memento homo — 15.30 Komorna glasba — 15.45 Celrt ure kulturnega referata — 16.00 Smrt je le plug, ki obrača naše življenje — 18.00 Koruška avto- in malorevija — 18.15 Zmaga križa — 18.45 Elegija na smrt prijatelja — 19.30 Odmev časa — 20.20 Koncert dunajskega pevskega društva.

Četrtek, 3. 11.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.30 Knjige za darilo — 15.45 Vedro rokadestvo — 18.00 Koruška kulturna poročila — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Celrt ure delavske zbornice — 18.45 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.20 Koruška tovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Razen manjšega števila jabolčnih, hruševih in češnjevih drevesc po normalni ceni oddaja po znižanih cenah orehe, češplje, slive, maravdeljne, ribeze, kosmulje in vinske trte

drevesnica POLZER pri Št. Vidu v Podjuni

Slovenske oddaje

Sobota, 29. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Poja vokalni kvintet „Gorenjci“.
Nedelja, 30. 10.: 6.15 Duhovni nagovor — 5 pesmi in glasba pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 31. 10.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Poje selski dvojni kvintet — Beremo za vas — 18.00 Za našo vas.
Torek, 1. 11.: 6.15 Duhovni nagovor — Radujte se, pravižni, v gospodu.
Sreda, 2. 11.: 14.15 Poročila, objave — Smri v narodni pesmi in pesništvu — Cerkev in svet.
Četrtek, 3. 11.: 14.15 Poročila, objave — Poja mešani zbor državne gimnazije za Slovence v Celovcu — Kaj pravite k lemu.
Petek, 4. 11.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Slovenska ljudska univerza — Beremo za vas.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 29. 10.: 8.05 Glasbena malineja — 9.40 Iz albuma skladb za mladino — 10.40 Novost na knjižni polici — 12.05 Igrajo veliki zabavni orkestri — 12.40 Dve viziji Demetrija Zbrela — 14.05 Koncert po željah poslušalcev — 15.30 Koncert komornega zbora RTV Ljubljana — 18.15 Sonata od baroka do naših časov — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 V svetu operatne glasbe — 20.30 Spoznavajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljenke.

Nedelja, 30. 10.: 7.30 Kmetijska oddaja — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Nedeljski koncert lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Športna popoldne — 16.30 Humoreska tedna — 17.05 Veliki zabavni orkestri — 17.30 Dobri divji maž, radijska igra — 20.00 Potujoča glasbena skrinja — 21.00 Dimitrij Šošitakovič, 60-letnik.

Ponedeljek, 31. 10.: 8.05 Glasbena malineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.35 Spomini na Gorkega — 12.05 Slovenske vokalne zabavne melodije — 12.40 Igrajo tuji pihalni orkestri — 14.05 Glasbeniki, ki so sodelovali v radiu Osvobodilne fronte — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert zbora Glasbene Matice iz Ljubljane — 17.05 Operni koncert — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Narava in človek — 20.00 Simfonični koncert — 21.45 V svetu Georga Gershwina.

Torek, 1. 11.: 8.05 Ajdova strnišča, pripovedka — 8.40 Kat žrtve ste padli — 9.00 Iz srca k srcam — 10.30 Koncert slovenskih zborovskih pesmi — 12.05 Operni koncert — 14.00 Iz partitur domače lažje orkestralne glasbe — 15.20 Plesni ritmi na koncertnem odru — 16.00 Nekoliko oložno — 17.05 Melodija v mraku — 18.00 Ekstaza smrti — 18.25 Za vsakogar nekaj — 18.50 Na mednarodnih križ-potjih — 20.00 Mali koncert Slovenskega oklela — 20.20 Maška lala našega otroštva, radijska igra.

Sreda, 2. 11.: 8.05 Glasbena malineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Zvočne miniaturo — 12.40 Zaključni prizor iz opere „Kavalir z rožo“ — 14.05 Koncertni plesi Chopina — 14.35 Voščila — 15.30 Nemške narodne in umetne pesmi — 17.05 Govori radio Osvobodilna fronta — 18.15 Iz naših študjev — 18.45 Naš razgovor — 20.20 Madame Butterfly, opera.

Četrtek, 3. 11.: 8.05 Glasbena malineja — 9.25 Narodne pesmi z Gorenjske — 10.15 Naši solisti pojejo papulama duete — 12.05 Naši ansambli domačih napevov — 12.40 Kratak spored za razne instrumente — 14.05 Po-

PEČI

in štedilnike znamke „Tirolia“ v najboljši kvaliteti in največji izbiri

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

TELEVIZIJA

poldanski diverlimento — 14.45 Enajsta žala — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Ljudski junaki v operah — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Celrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 4. 11.: 8.05 Opera malineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.40 Poja tuji mladinski zbori — 10.35 Spomini na Gorkega — 12.05 Jugoslavanski pevci zabavnih melodij — 12.40 Hrasniški godbeniki — 14.05 Odskočna deska za mlade glasbenike — 14.35 Voščila — 15.40 Aktualna mladinska oddaja — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Vaši priljubljeni orkestri — 19.50 Kulturni globus — 20.00 Angleške zborovske skladbe — 20.20 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Slovenska zemlja in pesmi in besedi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 29. 10.: 17.03 Za družino — 17.40 Nauči se bariti, ne da bi ubijal — 18.00 Kakor pravijo drugi — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Opereta — 22.40 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 30. 10.: 13.50 Nagometna tekma Madžarska : Avstrija — 17.30 Svet mladine — 17.55 Kaj lahko postanem — 18.25 Vrlovi na dnu morja — 19.00 Oddaja televizijskega direktorja — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Spomin na Egona Müllerja.

Ponedeljek, 31. 10.: 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Pustolovščine pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Maigret in Flamca — 21.05 Med večeraj in danes.

Torek, 1. 11.: 17.03 Za mladino — 19.00 Schumanova simfonija v d-molu — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Sveti eksperiment — 22.05 Horizontali.

Sreda, 2. 11.: 11.03 Dnevnik Ana Frank — 17.03 Mali nauk o risanju — 17.35 Pasji zapor — 17.55 Mala športna abeceda — 18.30 Oče Radežky — 19.00 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Katja Kabanova, opera.

Četrtek, 3. 11.: 11.03 Zvok iz človeške roke — 12.00 Kaj lahko postanem — 18.35 Tečaj italijanščine — 19.00 Športni kaledoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 3. november 1918.

Petek, 4. 11.: 11.03 3. november 1918 — 18.35 Smrtni alibi — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Skandal v Isclu — 22.05 Dvojelet let UNESCO — 20.30 Jazz v Evropi.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koruškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gossmelergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlja. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige o boju in trpljenju

- OD TOD SO BEŽALE ŠE PTICE, dokumenti iz nacističnih taborišč Auschwitz, Buchenwald, Ravensbrück in Mauthausen, 112 str. velikega formata, il., pl. 52 šil.
- Dobrica Čosič: DALEČ JE SONCE, roman o junaštvu partizanskih borcev, 280 str., br. 26 šil.
- H. L. Humes: V PODZEMLJU, veliki roman o francoskem odporiškem gibanju, tri knjige skupaj 1108 str., ppl. 120 šil.
- Renata Viganò: NEŽA GRE V SMRT, roman iz bojev italijanskega ljudstva proti fašizmu, 232 str., ppl. 35 šil.
- Bruno Apitz: GOLI MED VOLKOVI, pretresljiv roman iz nacističnega taborišča Buchenwald, 328 str., pl. 78 šil.
- Dušan Kalič: PEKEL NI NA NEBU, zbirka novel iz vojnih časov, 140 str., ppl. 35 šil.
- Svetozar Ševo: DESANT NA DRVAR, nemški napad na glavni štab jugoslovanske partizanske vojske, 208 str., ilust., ppl. 43 šil.
- Irwin Shaw: MLADI LEVI, veliki roman iz druge svetovne vojne, 916 str., ppl. 82 šil.
- SPOMINI NA PARTIZANSKA LETA, zbirka zapiskov iz narodnoosvobodilne borbe, 140 str., slik. priloge, br. 16 šil.
- Stefan Heym: ZADEVA GLASENAPP, roman o gestapovskem nasilju v Pragi, 272 str., ppl. 62 šil.
- Črtomir Šinkovec: OBLAKI NAD SONČNO DEŽELO, zapiski iz osvobodilnega boja na Primorskem, 250 str., ilust., br. 32 šil.
- Ilya Ehrenburg: PADEC PARIZA, roman iz Francije ob nemškem napadu, 528 str., pl. 73 šil.
- Jean Laffitte: PREŽIVELI, roman iz nacističnih koncentracijskih taborišč, 300 str., ppl. 34 šil.
- Vasja Ocvirk: V NOVO ZIMO, roman o partizanskih bojih na Dolenjskem, 232 str., ppl. 36 šil.
- Louis Hout: PUŠKE ZA TITA, spomini na sodelovanje zahodnih zaveznikov z jugosl. partizani, 256 str., ppl. 39 šil.
- Erich M. Remarque: ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI, roman iz druge svetovne vojne, 440 str., pl. 60 šil.
- MORJE GNEVA IN SVOBODE, zbornik partizanske borbe na Jadranskem morju, 236 str., ilust., ppl. 62 šil.
- Norbert Fryd: KARTOTEKA ŽIVIH, roman iz nemškega koncentracijskega taborišča, 400 str., pl. 58 šil.
- Anna Seghers: MRTVI OSTANEJO MLADI, roman o nemški družini med obema vojnama, 564 str., pl. 65 šil.
- Marija Vogrič: LUDJE BODO OSTALI, roman o kmečkih ljudeh med narodno-osvobodilno borbo, 320 str., ppl. 44 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse